

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění

Teologické nauky – kombinované studium

Historie kostela sv. Mikuláše v Ostravě-Porubě
na pozadí dějin obce Poruba

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Parma, Ph.D.

Olomouc

Rostislav Václav KUDLA

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci dne: 12. března 2021

Rostislav Václav KUDLA

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Tomáši Parmovi Ph.D. za odborné vedení při tvorbě této práce, za jeho připomínky a doplňky a všestrannou pomoc při vyhledávání podkladů pro ni.

Rovněž děkuji duchovnímu správci římskokatolické farnosti Ostrava-Poruba, Mons. Josefu Gazdovi, za inspiraci k volbě tématu mé Bakalářské práce a za možnost čerpat hlavní podklady z Opisu farní kroniky farní obce Poruby a doplňující informace z Diplomové práce Bc. Kateřiny Kufové: Dějiny římskokatolické farnosti Poruba.

Zároveň chci poděkovat hlavně mé dceři Kristině a zeťovi Karlovi, mé sestře Blance a švagru Mirkovi s rodinou, za jejich podporu, povzbuzování a za to, že mi fandili při mém studiu a měli se mnou trpělivost.

Obzvláště děkuji dceři Kristině za gramatické a stylistické korektury této práce.

Obsah

ÚVOD	3
1. HISTORIE VESNICE PORUBA.....	4
1.1. Do 13. století: Počátek dějin regionu a kolonizace.....	4
1.2. 14. století: Rozvoj kolonizace a vznik Poruby	4
2. HISTORIE KOSTELA SVATÉHO MIKULÁŠE	7
2.1. Do 15. století: Vznik kostela svatého Mikuláše	7
2.2. 16. - 18. století: Gotické období kostela svatého Mikuláše.....	8
2.3. Léta 1785–1787: Kostel sv. Mikuláše před přestavbou	13
2.4. Léta 1787–1800 (1808): Přestavba kostela sv. Mikuláše	14
2.5. 19.–20. století: Kostel sv. Mikuláše po přestavbě	17
Závěr.....	28
Seznam použité literatury.....	29
Obrazová příloha	30

ÚVOD

Cíl mé Bakalářské práce je nástin historie římskokatolického chrámu Páně svatého Mikuláše v Ostravě-Porubě na pozadí dějin obce Poruba. Především se chci zaměřit na pozdně barokní přestavbu, která proběhla v letech 1787 až 1796 s vlastním dokončením v roce 1808, kdy byla postavena nová věž.

Pozornost chci také věnovat dalším úpravám kostela na konci 19. a na počátku 20. století a po II. Vatikánském koncilu, koncem šedesátých a na počátku sedmdesátých let, jež proběhly v souvislosti s liturgickou reformou.

K napsání této mé práce mě vedla má domovská příslušnost v Ostravě-Porubě a vzpomínky na dětství, kdy jsme po přestěhování z Horní Lhoty, na podzim roku 1967, navštěvovali celá rodina bohoslužby v tomto chrámu Páně. Později však, především z důvodu ne vcelku dobrého spojení MHD k tomuto kostelu ze sedmého stavebního obvodu, začala má rodina docházet na bohoslužby do chrámu Páně Nanebevzetí Panny Marie v Ostravě-Třebovicích, což jsme měli mnohem blíž a kde bylo toto spojení mnohem příhodnější.

1. HISTORIE VESNICE PORUBA

1.1. Do 13. století: Počátek dějin regionu a kolonizace

Na počátku dějin našeho regionu se táhl krajem prales od Jeseníků, přes Beskydy až k Těšínu, který tvořil přirozenou hranici mezi Moravou a severními národy. Tímto územím vedlo jen málo cest, které by bylo možno použít pro obchodní nebo jiné účely. Nejdůležitější z nich, která vedla z Hranic přes Místek do Těšína, tzv. *Solná stezka*, sloužila k dopravě soli z polských solných dolů. Za českého krále Přemysla Otakara II. už rytíři představovali dostatečnou obranu, a proto bylo započato s kácením pralesa a osidlováním pohraničních hvozdů. Celou tuto oblast Přemysl Otakar II. rozdělil v roce 1256 na sněmu v Opavě a brzy v ní začal čilý život.¹

Mezi prvními, kdo začal s kolonizací, byl Bruno ze Schauenburku (1205, Holštýnsko – 17. února 1281, Olomouc), německý šlechtic a duchovní působící v letech 1245/1247-1281 jako olomoucký biskup. Patřil k předním rádcům a diplomatům ve službách českých králů Václava I. a zejména Přemysla Otakara II., pro něhož byl doslova pravou rukou. Tento církevní a světský kníže se tak významně zapsal svou kolonizační a zakladatelskou činností do dějin Moravy.² Dále se do kolonizace zapojily, mimo jiné, také klášter Velehradský a pan Vok z Kravař, s kterými biskup Bruno založil v roce 1265 vesnici Svinov.³

1.2. 14. století: Rozvoj kolonizace a vznik Poruby

Až do konce 13. století bylo toto území převážně osídleno Němci, ale v 15. století se zde přesídlovali Češi z Moravy a tím začala převládat čeština, která byla v roce 1430 prohlášena úředním jazykem. Pravděpodobně na přelomu 13. - 14. století přišla na toto území skupina Moravců, která měla svého lokátora neboli vůdce, což byl vlastně podnikatel, který měl s majitelem půdy smlouvu, vlastnil pole a nějakou živnost, např. kovárnu, mlýn, pilu apod. Lokalizátor ručil za skupinu, kterou zorganizoval a vedl. Z této činnosti měl později určité výhody, obvykle pak byl v čele obce jako rychtář nebo fojt. Takto byl zástupcem vrchnosti v obci a z tohoto postavení vykonával určité funkce, např. soudnickou (řešení nepatrných přestupků) a výběr daní, a pokud měla obec samosprávu, stál v jejím čele.⁴

Tak přišli i na území naší obce první osadníci, kteří vykáceli les po obou stranách říčky, která pramení mezi Kyjovicemi a Pustou Polomí a vlévá se nedaleko od Svinova do Odry.⁵ Říčka dala jméno Porubka a skupinu domků, v nichž žili, pojmenovali Poruba. Dnes nikdo již nezjistí, zda to nebylo naopak, ale to není dnes již důležité. Název Poruba však dokazuje původní zalesnění. Význam slova porub, poruba, hovoří o místě, kde byly vykáceny stromy. Patří k praslovanskému základu rob – kácet, rubat.⁶

¹ Jiří LEXA, Odkazy porubských kronik, Ostrava: MONTANEX, a.s., 2007, s. 9.

² Wikipedie: Bruno ze Schauenburku.

³ Veronika PALÁČKOVÁ, Poruba kdysi a dnes, nepublikovaná bakalářská práce, Ostrava: VŠB-TU, 2014, s. 2.

⁴ LEXA, cit. dílo, s. 9. PALÁČKOVÁ, cit. dílo, s. 3.

⁵ Karel KUČA, Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku - IV. díl MI-Pan, Praha: Libri, 2000, s. 885.

⁶ KUČA, cit. dílo, s. 885. LEXA, cit. dílo, s. 9.

Poruba se nevymykala svým sídelním typem z řad vsí vzniklých v době vrcholné kolonizace: jednalo se o osadu s řádovým půdorysem a záhumenicovou plužinou, která však byla později poněkud narušena vrchnostenskými zásahy.⁷

Půdorys Poruby, jak existoval do novodobých změn a jak zčásti přetrvává dodnes, byl rozhodně až dílem vrcholně středověké kolonizace a náleží (stejně jako Svinov, jehož je Poruba vlastně pokračováním) mezi dvouřadé údolní lánové vsi. Usedlosti se řadily na obou stranách údolí podél záhumeních cest, které je oddělovaly od navazující záhumenicové plužiny. V době lokace (kterou neumíme časově přesněji zařadit) tvořilo Porubu asi 32 lánů, a tedy asi i usedlostí, čímž se řadila v okolním kontextu mezi velké vsi, i když se nemohla rovnat s nedalekou Polankou nad Odrou, kde bylo usedlostí (lánů) kolem 60. Poruba a Svinov (a s jistou výhradou i Pustkovec) jsou nejsevernější články pásu navzájem paralelně situovaných lánových vsí, který zaujímá celé oderské levobřeží (Polanka nad Odrou, Jistebník, Bravantice atd.). Vsi byly lokovány podél potoku a jejich plužiny se vždy na rozvodí stýkají.⁸

Praslovanský základ nazvu osady a říčky dokládá skutečnost na vnitřní kolonizaci prováděnou slovanskými osadníky. Odtud názvy Poruba (místo v lese, kde se rube), Třebovice u ústí řeky Opavy do Odry (ves ve vytríbeném lese). Předkolonizační slovanskou osadou byl s největší pravděpodobností také Svinov, jehož název byl zřejmě odvozen od místa, kde se brodily svině. Což nasvědčuje tomu, že původní osada se nacházela v místě, kde byl brod přes Odru, k němuž klesala odbočka z cesty vedoucí po vysokém břehu, která přes Třebovice pokračovala k Opavě. Později, v době vrcholné kolonizace, byla v údolí proti proudu Porubky založena nová vesnice s německým jménem Schönbrunn (ves u krásné studně). Tuto ves patrně založil ve 13. století cisterciácký klášter na Velehradě, neboť v jeho majetku se připomíná v listině z roku 1265, již olomoucký biskup Bruno postoupil desátka z vesnic v ní uvedených za roční plat.⁹

Přesné datum vzniku Poruby není známo. Pozoruhodný je vývoj představy o údajné nejstarší zmínce Poruby ve 14. století. Slezský historik Vincenc Prasek usuzoval ve svém regionálním dějepisectví Ostravska a Slezska¹⁰, že obec při dělení opavského knížectví v roce 1377 najisto patřila kravařskému panství se střediskem v Třebovicích, které vlastnil Beneš z Kravař, a který byl držitelem Bílovce, Krumlova, Klimkovic a jednoho dílu Svinova.¹¹ Toto ovlivnilo některá místopisná zpracování, v nichž je tento dokument z roku 1377 uváděn jako nejstarší písemný doklad o existenci Poruby. Dokumenty z roku 1377 ale nezaznamenávají Porubu jmenovitě. Vincenc Prasek pouze vyjadřuje důvěru ve svou domněnku, která měla jisté oprávnění, protože podle skutečně nejstarší dochované zprávy z roku 1434 naležela Poruba k třebovickému statku. Zcela stranou můžeme ponechat názor o autentičnosti nápisu údajně z roku 1300 na hlavním oltáři v porubském farním kostele (dnes je deska s tímto nápisem umístěna na jižní zdi tohoto kostela).¹²

⁷ Jaroslav BAKALA, Středověké osídlení levobřežního Ostravska, in: Karel JIŘÍK (eds.), Ostrava, Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města, Ostrava: Profil, 1987, s. 141-142.

⁸ KUČA, cit. dílo, s. 885.

⁹ Blažena PRZYBALOVÁ (red.), Ostrava, Praha: Lidové noviny, 2013, s. 34.

¹⁰ Statní oblastní archiv v Opavě, Pozůstalost Vincence PRASKA – Topografie Opavska (dále PP), sv. II, f. 154. Jaroslav BAKALA, Středověké osídlení levobřežního Ostravska, in: Karel JIŘÍK (eds.), Ostrava, Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města, Ostrava: Profil, 1987, s. 133 (pozn. 41).

¹¹ PALÁČKOVÁ, cit. dílo, s. 3. Wikipedie: Poruba (Ostrava) - Historie Poruby.

¹² BAKALA, cit. dílo, s. 132-133.

Nejstarší dochovaná zpráva, ve které je jmenována Poruba, je z roku 1393, ve které se uvádí Stach z Poruby (Stachene de Poruba) jako man olomouckého biskupství (manství se nevztahovalo na ves Porubu, která byla v opavském knížectví). Není však jisté, jestli se jednalo o tuto naši Porubu nebo o Porubu z okresů Nový Jičín nebo Karviná.¹³

¹³ Kateřina KUFOVÁ, Dějiny římskokatolické farnosti Poruba, nepublikovaná diplomová práce, Ostrava: Ostravská univerzita, 2015, s. 20.

2. HISTORIE KOSTELA SVATÉHO MIKULÁŠE

2.1. Do 15. století: Vznik kostela svatého Mikuláše

Přesnou dobu založení kostela sv. Mikuláše nelze pro nedostatek písemných pramenů určit.

Stará legenda vypráví, že se za dávných časů sešli obyvatelé vesnic Poruba, Vřesina, Krásné Pole a Čavisov na pouti a přemýšleli, kde by mohli postavit kostel. Neaktivnější byli ze vsi Vřesina, která v té době patřila pod porubskou vrchnost. Ta sice v té době nepřála katolické víře, nicméně kostel postavit dovolila, a to na pozemku „*Nadevsí*“, v místě, kde se sbíhaly tři cesty. Vřesinskou farnost měly tvořit obce Vřesina, Poruba, Svinov, Krásné Pole a Čavisov. Tyto obce se začaly přít o to, kde bude kostel postaven. Vřesina, která již měla povolení ke stavbě, začala shromažďovat stavební materiál. Stavba byla slavnostně zahájena a už první den se započalo s výkopem základů a zděním. Ale druhý den byly základy rozházené a kamení zpět na hromadě. Vesničané se pustili znovu do práce, ale vše se opakovalo i druhý a třetí den. Ke staveništi byla postavena hlídka, ta však utekla, když se ke staveništi přiblížila záře. Další den byly základy opět rozkopané. Když nepomohlo vykropení svćenou vodou ani zaříkávání, rozhodli se občané naložit kamení na vůz, do něj zapřáhnout dva voly a ten nechat jet kam budou volci chtít. Tam, kde se vůz zataví, tam postaví kostel. Druhý den našli volky s vozem na kopci v Porubě, kde se zastavili o pařez. Na tom místě byl postaven kostel svatého Mikuláše a ten zde stojí dodnes.¹⁴

Původní gotický kostel nechal pravděpodobně postavit ve 13. století hrabě Adam z Kornic pocházející z Ruska. Soudí se tak z prastarého nápisu na kamenné desce umístěné při hlavním oltáři. Úplný nápis zní takto:

„HIC ADAMI CORNICI COMITIS OSSA SUNT PII. A RISSIS QUI ORTUM DUXIT, TEMPLUM HOC DEVOTE STRUXIT TRECENTIS ANNIS POST MILLE E VIVIS DECESSIT ILLE.“

(„Zde odpočívají kosti hraběte Adama z Kornic, jenž z Ruska pocházel. - Tento kostel postavil ze zbožnosti. - Odebral se na věčnost L.P. 1300.“)

Z tohoto se soudí, že základní kamen kostela byl položen před rokem 1300.¹⁵

Tak zněl původní nápis, jak dva polští šlechtici svou pečetí na staré listině potvrdili, že úplný zněl takto, jak je uvedeno. Při přestavbě kostela byl rozbit na dvě půlky – jedna byla zazděna u hlavního oltáře, druhá upotřebena na dlažbu mezi hlavním oltářem a dveřmi do sakristie. Do dnešních dnů se zachovala jen jedna část a ta je v současnosti vezděna v jižní zdi kostela.¹⁶

Nicméně slezský historik Vincenc Prasek, c. k. gymnaziální profesor v Olomouci pochybuje o pravosti tohoto nápisu. Avšak okolnost, že patronem tohoto zdejšího kostela je sv. Mikuláš, biskup a světec, v Rusku velice ctěný a vážený, potvrzuje mínění, že Adam z Kornic, zbožný zakladatel zdejší svatyně, pocházel z Ruska.¹⁷

¹⁴ KUFOVÁ, cit. dílo, s. 24.

¹⁵ Opis farní kroniky farní obce Poruby, in: Pamětní kniha farnosti Poruby, o. Bílovec od r. 1902. (Dějiny od 13. století.), s. 1. Josef BYSTRČAN, Dějiny farnosti Porubské ve Slezsku, I. společenská knih- a kamenotiskárna v Polské Ostravě, 1903, s. 3. LEXA, cit. dílo, s. 10. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 24-25.

¹⁶ Opis, cit. dílo, s. 1,24. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 3,32. Romana ROŠOVÁ, Stavební vývoj kostela sv. Mikuláše v Ostravě-Porubě, in: Památkový ústav v Ostravě, Výroční zpráva 1998, Ostrava: REPRONIS, 1999, s. 69-70.

¹⁷ Opis, cit. dílo, s. 1. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 3.

Vincenc Prasek poukazoval na skutečnost, že Poruba náležela až do r. 1434 pánům z Kravař. Po smrti posledního potomka tohoto slavného rodu, pana Jana z Kravař, připadlo toto panství opavským knížatům Václavovi, Vilémovi a Arnoštu. Ti se ještě tohoto roku vzdali Třebovic, Poruby s tvrzí a poloviny Svinova, které náležely k rychtářství porubskému, ve prospěch bratrů Jana a Matěje Sobkových z Kornic.¹⁸

Nikde se nevyskytuje zmínka o Adamovi Sobkovi z Kornic. Vincenc Prasek dále usuzoval, že nápis vznikl na konci 16. nebo na počátku 17. století. Dost mu také přišlo zvláštní, že se o tomto nápisu nezmiňuje ve svém díle Bartoloměj Paprocký z Hlohól.¹⁹

Existuje důvodné podezření, že kámen byl zhotoven na popud chráněnce pána z Bzenců Paprockého. Kostel byl pravděpodobně stavěn koncem 14. nebo počátkem 15. století.²⁰

Prastarým pomníkem původního kostela byla kamenná *křtitelnice*, dle formy a podání stejně stará jako kostel. Byla 79 cm vysoká a v ní byla vydlabána kotlina o průměru 57 cm. Při přestavbě kostela byla již rozpadlá na kousky a ty byly použity do zdi mezi kostelem a farní budovou. Ta byla, co do formy a stáří, důkazem, že již dávno byla ve zdejší obci samostatná duchovní správa. Je jisté, že již před reformací se zde konaly bohoslužby.²¹

Ze 14. a 15. století nejsou dochované prakticky žádné dějepisné památky.

Za doby husitských válek zdejší okolí příliš neutrpělo. Slezská šlechta, zvláště pánové z Kravař tomuto hnutí nebyli příliš nakloněni.

Jisté je, že Poruba spadala pod olomoucké biskupství. Samostatný duchovní správce je uveden v roce 1491, ale jeho jméno není známo. Je pravděpodobné, že Poruba měla už v té době svou duchovní správu.²²

2.2. 16. - 18. století: Gotické období kostela svatého Mikuláše

Ve středověku bylo zdejší obyvatelstvo katolické. Teprve v 16. století proniklo i do zdejších vesnic Lutherovo učení, podporované slezskou šlechtou, a část jejich obyvatel začala tíhnout k protestantismu. Takřka v každé farnosti se usadili luteránští kazatelé a je možné, že i v Porubě byl protestantský duchovní ustanoven protestantskou vrchností. Z této doby reformace máme bohužel jen kusé informace. Nejsou dochované žádné církevní knihy a v úmrtní matrice jsou až v pozdější době zapsaná jména mrtvých katolíků.²³

Z těchto smutných časů se zachovala náhrobní dvoudeska s dvěma českými nápisy na hrobce dvou dětí majitele panství ze šlechtického rodu Bzenců:

¹⁸ LEXA, cit. dílo, s. 11.

¹⁹ KUFOVÁ, cit. dílo, s. 25. Bartoloměj PAPROCKÝ Z HLOHOL, (1540/1543-27.prosince 1614 Lvov), polský diplomat, politik, kronikář, publicista, heraldik a genealog. Od roku 1588 žil 22 let v Čechách, naučil se dobře český a získal i český INKOLÁT (jakási středověká obdoba šlechtického občanství). Jeho česká díla: ZRCADLO MARKRABSTVÍ MORAVSKÉHO (1593), DIADOCHOS (1602) a ŠTAMBUCH SLEZSKÝ (1609). Viz Google – www.kalenice.cz, literatura – Kalenice.

²⁰ LEXA, cit. dílo, s. 10.

²¹ Opis, cit. dílo, s. 1,24. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 31-32. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 59.

²² Opis, cit. dílo, s. 1. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 3-4. LEXA, cit. dílo, s. 11. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 25.

²³ Josef BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 4. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 25,26.

První z roku 1563: „*Gindrich Bzenec, syn Ondrege Bzence z Markwartovic, na Porubě, Klimkovic, umřel leta Pane 1563 gsauce stary 6let, y tu gest w tom hrobě sklepowem proti oltari pohrzben.*“

Druhý z roku 1568: „*Bohuslav Bzenec, syn Ondřeje Bzence z Makwartovic na Porubě a Klimkovic umřel leta Pane 1568 jsauce stary 5let a tu gest w tom hrobě sklepowem proti oltari pohrzben. Buoh bud' jim milostiw.*“

Pomník Jindřicha Bzence a jeho bratra Bohuslava byl použit do dlažby pod věž u vchodu z malé síňky do kostela. Nápis, který byl na zvláštním kameni, byl dán do sakristie na místo původních dveří do kaple sv. Antonína.²⁴

Z doby následující, kdy Poruba přešla v držení rodině Vanečkových z Jemničky, pochází náhrobní pomník, na kterém je znázorněná postava děvčete s tímto nápisem:

„*Leřha Panie 1599 w autery po Pamatce S. Prokopa w Kristu Panu Alinka Wanetzka z Gemnitzky. . . . Wantzkeho z Gemnitzky a Pani Anni Porubské z Welke Poruby stara 2 let bez 3 nedeli.*“

Při přestavbě kostela byl zasazen na místě zazděných dveří staré kruchty neboli sakristie. Z tohoto náhrobního kamene se zachovala pouze horní část. Dolní část s nápisem chybí a text je uváděn jen v kronice. Oba tyto náhrobní kameny jsou umístěny v nynější sakristii, která je zároveň knihovnou (dříve kaple sv. Antonína) porubského kostela, a nejsou již běžně přístupné.²⁵

Z roku 1615 je první zmínka o katolickém faráři v Porubě. Jmenoval se Jakub Seluski a pocházel z Polska. Jeho jméno bylo uvedeno na starém nápisu pamětního obrazu, který byl po vypuzení luteránských kazatelů umístěn na kostelní klenbě. Na něm bylo několik světců z dominikánského a františkánského řádu. Pamětní nápis byl tohoto znění:

„*Letha Panie 1615 ke czti a Chwale Pana Boha Wssemohaucyho, Blahoslaweneg Panny Maryje a Wszem Swatym w nowie Postaven a malovan gest tento obraz za stiaśného panowani a diedicznego drzení wsy Poruby Urozeneho, stateczneho Pana Henryxha Wanetzkeho z Gemnitzky na Porubie, Urozene Pani Anny Porubské z Welkeg Poruby na Porubě Panj Manželky a djtek gegich Zikmunda, Waczława, Jana, Krysstofa, Katerziny, Wil - - Waneczkych; a za Kněze Jakuba Sekulského, ty czasy fararze Porubského, Jana Wolneho, namestnika, z wrchu psaného Pana Wanetzkeho, Matěje Sledkeho fogta Porubského, Urbana Hurnyho, Burgmistra Porubského, kostelnikůw Sebestiana Maleho Mocze z Poruby a Urbana Filippa ze Wrzessiny a jiných urzadnich osob. Pan Bůh w Trogjczy gedyne racz dati, aby se Sluźba Panie w tomto Kostełe podle Rzadu Cyrkwe Swateg Wsseobecny obsluhowati mohla.*“

Obraz s tímto nápisem se do dnešních dnů; z důvodu rozsáhlé přestavby na konci 18. století nedochoval. Erby byly: rak a obrácený stůl.

Z posledních slov tohoto nápisu: „*aby se Sluźba Panie w tomto Kostełe podle Rzadu Cyrkve Swateg Wsseobecny obsluhowati mohla*“, lze soudit, že i v Porubě se za doby reformace uchytilo učení Martina Luthera a také luteránští kazatelé.²⁶

²⁴ Opis, cit. dílo, s. 1,24. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 4,32. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 59.

²⁵ Opis, cit. dílo, s. 2,24-25. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 4,32. LEXA, cit. dílo, s. 13. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 59.

²⁶ Opis, cit. dílo, s. 2. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 4-5. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 25 (poznámka 119).

V roce 1619 utekl z Opavy do Poruby farář a děkan opavský P. Felix z Wilna, který zde setrval 10 let, než se směl vrátit zpět a byl císařskými komisaři uveden zpět do své hodnosti. Porubská farnost zůstala za reformace obsazena katolickými kněžími, ale musela se potýkat s okolním protestantismem. Více zpráv se o reformaci nedochovalo.²⁷

V roce 1650 podali faráři ze sousední Velké Polomi a z Hlučína konzistoři zprávu, podle které byla Porubská farnost hrozně zbědovaná. Farní i kostelní majetek protestantská vrchnost rozkradla a ani paní Anna Wanetzká neplatila nadaci. Pole patřící k faře využívalo panstvo jako pastviny pro svůj dobytek, ale platit poplatek za používání odmítalo. Farní budova nebyla udržována a celkově zpusťla. Zralá byla tak ke zboření. Půjčku pana Sigmunda Wanetzkého od kostela, ve výši 40 tolarů, dědicové odmítali splatit. Od vrchnosti ze Střebovic nedostával porubský farář žádné platby. Jen od farníků něco málo desátků, což bylo asi 5 měříc obilí a asi 20 zlatých ročně.

Duchovním správcem byl tou dobou Jan Mednianovský, původem z Polska, kterého farářem jmenovala Ludmila Wanetzká, ale pro nevyjasněné poměry jej církevní úřady považovaly za administrátora, a to až do doby, kdy se poměry napravily.²⁸ V letech 1661-1681 působil na zdejší faře farář Štěpán Valentin Pavlenda, který založil porubské matriky. Zde zemřel a je i zde pohřben. Více o něm není známo.²⁹ V letech 1681-1698 byl farářem porubským a třebovským Stanislav František Tomides.³⁰

Z děkanské matriky Hlučína z r. 1691 pochází první stručný popis porubského kostela. Kostel byl celý kamenný, s věží, a okolo něj byl hřbitov obehnaný kamennou zdí. Měl tři pozlacené oltáře – sv. Mikuláše, sv. Anny a Panny Marie, a kamennou křtitelnicí.³¹ Rokem 1696 končí nejstarší porubská matrika.³²

V roce 1698 byl na místo porubského faráře ustanoven Matěj Ignác Balcar, který se pak roku 1703 dostal na místo faráře do Klimkovic, kde 2. června 1713 zemřel. Na jeho místo v Porubě nastoupil Petr Pavel Brožek a ten zde působil od roku 1703 až do své smrti 14. května 1734.³³ Z jeho iniciativy byla ke zdejšímu kostelu přistavěna v letech 1709/1710 kaple zasvěcená sv. Antonínovi Paduánskému, a tím byla založena tradice porubských „antoníčkovských poutí“. Ta se rozšířila i do okolních obcí, odkud přicházeli věřící s procesím v neděli po sv. Antonínovi na pouť. Ty byly za vlády císaře Josefa II. omezeny. Kapli nechal postavit hrabě Jindřich Vilém Wilczek z Dobré Zemnice a měla rozměry 5,3x5,3 m a výšku 8,3 m. S kostelem byla spojena dveřmi z presbytáře, nad vchodem visel kulatý obraz sv. Mikuláše. Do kaple vedly, mimo tento vchod, ještě dvoje dveře z jihu a severu a měla ze tří stran polokruhová okna. Kupole kaple byla zakončena lucernou.³⁴ 19. června 1734 byl porubským farářem ustanoven František Nepomuk Kocziga. Působil zde až do své smrti 13. května 1751.

30. března 1736 postavil, prý za 70 zlatých, Josef Stypa (Styvar) z Istebníka nové varhany. V kapli sv. Antonína byl v roce 1743 obnoven a okrášlen oltář. V roce 1746 bylo na náklady hraběte Wilczeka obnoven vnitřní zařízení kostela. Velký oltář s tabernáklem

²⁷ BYSTRČAN, cit. dílo, s. 4. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70.

²⁸ BYSTRČAN, cit. dílo, s. 5-6. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 25-26.

²⁹ Opis, cit. dílo, s. 3. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 6. LEXA, cit. dílo, s. 14. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 26.

³⁰ Opis, cit. dílo, s. 3-4. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 6-8. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 26.

³¹ ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70.

³² Opis, cit. dílo, s. 4. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 7.

³³ Opis, cit. dílo, s. 4-6. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 8-11. LEXA, cit. dílo, s. 16. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 26.

³⁴ ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70. LEXA, cit. dílo, s. 16. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 27.

(svatostánkem), kazatelna a varhany byly obnoveny, pozlaceny a nově vymalovány. Také dva boční oltáře – blahoslavené Panny Marie a sv. Anny – byly obnoveny, pozlaceny a vymalovány na útraty neznámé dobroditelky.³⁵ V roce 1747 byla opravena věž, již hrozilo zřícení. Byla snesena, dřevěná horní část byla postavena znovu a železnými kruhy a háky byla zpevněna zed'.³⁶

1. června 1751 byl do úřadu porubského faráře hlučínským děkanem Janem Liboriem Mankou uveden Josef Jan Adamec. Tento byl vysvěcen na kněze v roce 1744 na titul rytíře de Querin (z Guerinu), pána na Slatině. Tam byl 4 roky kooperátorem a pak 2 roky ve Velké Polomi. Výpomocný kněz, P. Pavel Thomanek, byl téhož roku povýšen na duchovního správce Komárova. Dne 4. května 1757 zemřel ve věku 30 let kněz P. Jan Bönel. Pohřben byl před oltářem v kapli sv. Antonína.³⁷ V roce 1758 přišel z Bílovce do Poruby P. Antonín Friedel jako výpomocný kněz.³⁸

Farář Jan Adamec dal z kostelního jmění nově pokryt kostel a postavit věž, která do té doby chyběla. Ta byla natřena na červeno a opatřena zvonkem. Stará, dlouhá a úzká okna byla rozšířena, kostelní zed' opravena a uvnitř vybílena. V roce 1759 byla nově pokryta kaple sv. Antonína a natřena červenou olejovou barvou.

V roce 1762 se stal výpomocným knězem P. František Prokop za Starého Jičina, který byl vysvěcen v roce 1743. Později odešel do emeritního domu v Kroměříži.³⁹

V děkanské matrice z roku 1764 se v dalším popisu uvádí, že kostel byl zděný a krytý šindelem. V průčelí byla věž se dvěma zvony, nad presbyteriem sanktusník se zvonkem. Na evangelní straně byla úzká sakristie. Kazatelna se nacházela na epištolní straně a měla přístup z kostela. V průčelí presbytáře se nacházela kaple sv. Antonína Paduánského. Kůr byl dřevěný, podlaha zčásti z kamene a zčásti z cihel. Kostel měl kryptu. Kolem kostela byl hřbitov s kostnicí.

V roce 1771 byl vyhotoven nový popis kostela, prakticky stejný jako předchozí, navíc je pouze uvedeno, že kostel má klenutý presbytář.⁴⁰

15. října 1767 se stal porubským farářem Jan Tichý, vysvěcen na kněze byl v roce 1760. Pocházel z Budišova. Jeho předchůdce, Josef Jan Adametz odešel do Klimkovic, kde 20. května 1781 zemřel. Byl svatým mužem, všemi milován a oblíben, a proto ode všech oplakáván. V roce 1768 byli v porubské farnosti výpomocnými knězi P. František Vojkovský a později František Kluczka, rodák z Hlučína, vysvěcený tohoto roku, a vystřídal P. Vojkovského, jenž zde působil necelý rok. Pak přišel jako kooperátor P. Jan Rolný, později farář v Polské Ostravě a v Rychvaldě.⁴¹ 14. března 1777 byl na zdejší faru investován Jiří Blažej, bývalý kaplan v Klimkovicích, rodák z Velké Polomi, na kněze byl vysvěcen v roce 1766. Jeho předchůdce Jan Tichý se stal farářem ve Velké Polomi. Bratr Jiřího Blažeje, Matěj Blažej, byl vysvěcen na kněze v roce 1774, se stal v roce 1778 zdejším kooperátorem. Před tím působil v Rožnově.⁴²

³⁵ Opis, cit. dílo, s. 6-9. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 11,13. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70.

³⁶ Opis, cit. dílo, s. 8. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 12. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70.

³⁷ Opis, cit. dílo, s. 9-10. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 13-14.

³⁸ Opis, cit. dílo, s. 10. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 14.

³⁹ Opis, cit. dílo, s. 10. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 14. ROŠOVÁ, cit. dílo, Cs. 70. LEXA, cit. dílo, s. 16.

⁴⁰ ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 70-71.

⁴¹ Opis, cit. dílo, s. 11. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 15.

⁴² Opis, cit. dílo, s. 11-12. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 16.

V roce 1780 došlo k významné změně v duchovní správě. Farnosti Poruba, Velká Polom, Pustá Polom a Hrabyně byly z důvodu ztráty Slezska a vytvoření pruského komisariátu v Ketři, pod něhož spadal také děkanát Hlučín, od tohoto děkanství odděleny a přičleněny k děkanství bíloveckému.⁴³

Po odchodu faráře Jiřího Blažeje a jeho bratra kaplana Matěje Blažeje do Klimkovic, byl 20. června 1781 ustaven farářem v Porubě P. Ignác Luzar, rodem z Klimkovic. Vysvěcen na kněze byl r. 1769 in auguria St. Mathaci v Olomouci a pak v letech 1772–1781 působil jako kooperátor v Bílovicích, děkanství Uhersko-Hradištském. V Porubě byl duchovním správcem 37 let až do své smrti 17. července 1818. Za něj proběhla rozsáhlá přestavba kostela, v roce 1814 byla postavena nová farní budova, založena farní knihovna s asi 800 svazky a v roce 1815 byl v Opavě přelit velký zvon.

V roce 1781 byla na náklady hraběte Františka Josefa Wilczka vystavěna nová křížová cesta. Ta byla 19. srpna v 11. neděli po Svatém Duchu posvěcena kvardiánem opavského františkánského konventu P. Gandentinem Czermakem.⁴⁴

29. května 1784 byl ze stěny od severní strany oltáře sv. Anny (po přestavbě sv. Antonína) odstraněn pomník Jiřího Stirnského ze Stirnu, který se zde nacházel od roku 1659; byl shnilý a nedal se zachránit. Byl to prapor, na jehož jedné straně byl zlatý nápis: „*Letha Panie 1659*“ a na druhé straně byl znázorněn kříž a podobizna pána a erb: *hvězda, měsíc, dýka a dřevěná přilbice*.⁴⁵

Nápis zněl dle původního svědectví ještě uchovaného takto: „*My niżij podepsani seznawame budoucy dozadany od Pana Girziho Fridricha Skrbenskeho swobodného pana z Hrzysscze a Sunowa (cum titulis), abychom do kostela Welkoporubskiego dositi na prapoury Nebosst. Pana Girziho Styrnského ze Styrnu, o tom kostele zawucenym napis, kterého dne a s tohoto swieta skrz i zasnu smrt sessil przecztky a jemu to wpismo swedaue attestirowali, czoss na zadost jeho uczynitz gsme ocytie shidli a przecytli, že nasledugiczzy formalia tamz natomz prapouczy wepsane se nachazegy, Leta Pně 1659, dne 22, miessycze Martii mezy 6. a 7. hodinu z rana zasnaul gest w Panu Bohu Urozený a Stateczny Rytirz Pan Girzy Styrnský ze Styrnu. On czass na Bislawiczych gegich k Milosti Kniežete Oppaws – a Krnowského Radda a Nejwyższy Soudi zemsky knížetstvi Opawskeho, gehożto dussy Milostiw Pan Bůh racz byti.*“⁴⁶

Do roku 1786 zde působil jako kooperátor Josef Mácha z Moravské Ostravy. Snad by zde zůstal déle, ale úřad ustanovil bývalého servitu Celsa Affa ze zrušeného kláštera ve Veselí. Josef Mácha, stářím a nemocí oslaben, odešel k příbuzným do Lipníka na zotavení. Avšak, pro svou oblíbenost u úřadu, byl opět poslán do Poruby k výpomoci na půl roku. Brzy šel na nové kaplanské místo do Skřípu. 13. dubna 1788 se rozloučil s farářem a 21. května 1789 zemřel ve Skřípu. 1. dubna 1788 nastoupil do Poruby jako kooperátor David Abendroth rodem z Fulneka. Avšak pro nemoc (chrlení krve) musel 19. července 1788 Porubu opustit. Na jeho místo přišel rodák z Klimkovic P. František Lubojacký.⁴⁷

20. září 1795 v 17. neděli po Svatém Duchu konal za ohromné účasti lidu svou primiční mši svatou P. Antonín Hrnčíř, syn svinovského mlynáře Františka Hrnčíře. Přítomni byli: bílovecký děkan Daniel Friedl, farář a viceděkan z Velké Polomi Jan Tichý, faráři z Klimkovic Jiří Blažej a z Plesné Karel Buček, kaplani z Hrabyně Jiří Kotrcky a ze Zábřehu

⁴³ Opis, cit. dílo, s. 12. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 17. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 71. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 27-28.

⁴⁴ Opis, cit. dílo, s. 12-13. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 17,32-33. LEXA, cit. dílo, s. 18-19. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 28.

⁴⁵ Opis, cit. dílo, s. 25. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 32. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 59.

⁴⁶ KUFOVÁ, cit. dílo, s. 59-60.

⁴⁷ Opis, cit. dílo, s. 12-13. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 18.

Filip Vojtek, kooperátoři z Bílovce Josef Popp a z Klimkovic Matouš Blažej a novokněží P. Lorenc z Istebnika, P. Ulrich z Bílovce a P. Neuhaus (bohoslovec z Mikulovic hrál na varhany) mu asistovali. Slavnostním kazatelem byl P. Ignác Luzar. Antonín Hrnčíř zemřel v Plesné jako kooperátor. Jeho bratr František Hrnčíř byl v roce 1807 vysvěcen na kněze, stal se farářem ve Freistadtu, pak děkanem a školním dozorcem v děkanství vizovickém.⁴⁸

2.3. Léta 1785–1787: Kostel sv. Mikuláše před přestavbou

V roce 1785 žádal P. Ignác Luzar opět o příspěvek na opravu kostela. V roce 1786 se rozpočet na opravu zdvojnásobil. Bylo nutno především opravit věž a podlahu, které byly v katastrofálním stavu. P. Luzar také navrhoval přeměnit kapli svatého Antonína na sakristii a zřídit zde knihovnu, která v kostele chyběla. Podlaha z prken, stejně jako krov, byla zničena červotočem. Výměna byla z tohoto důvodu nutná. P. Luzar dokonce uváděl, že kostel je podobný jeskyni (*speluncae non absimilis*). Bylo třeba v lodi a presbyteriu zpevnit klenbu a vybělit kostel. Snad kvůli nedostatku peněz se s opravou stále váhalo.⁴⁹

Na základě pramenů se můžeme pokusit o popis kostela v této době. Stará věž stala na stejném místě, kde stojí nynější. Předstupovala před průčelí a byla o něco vyšší než nynější, a měla dvě kopule (větší a menší), postavené před asi 24 lety, skrz níž vedl do kostela hlavní vchod ve tvaru oslího hřbetu. Pod ní byla otevřená síň, jejímž stropem visely provazy od zvonů. V roce 1787 se ve věži objevily trhliny (uvádí se, že bylo možno skrze ně prostrčit ruku), takže hrozilo nebezpečí jejího zřícení.

Kostelní loď měla obdélníkový půdorys. Strop byl složen z pomalovaných desek a spočíval na třech silných trámech, které držel mohutný příčný trám podepřený jedlovým sloupem uprostřed lodě, a který zde stál asi 196 let. Chór neboli pavlač spočívala také na sloupech a byla ohrazena deskami, takže se celá kostelní loď podobala lesu sloupů. Z levé strany od věže vedly schody na chór; bočními dveřmi se vstupovalo na věž, Varhany byly malé. Strop, a zvláště trámy byly shnilé a prožrané červotočem. Kromě hlavního vchodu byl ještě menší od jižní strany v místě, kde je nyní v lodi okno. Kostelní loď měla tři okna – jedno na severní a dvě na jižní straně. Na levé (evangelní) straně lodi stál oltář sv. Anny a křtitelnice. Na pravé (epistolní) straně oltář Panny Marie Růžencové. Sochy na oltářích byly dřevěné. Loď od presbyteria odděloval asi 95 cm silný zděný pás s obloukem ve tvaru oslího hřbetu. Pod pásem byl položen z jedné strany na druhou trám, na kterém byl upevněn dřevěný kříž a vedle něj socha Panny Marie a sv. Jana evangelisty. Dlažba byla částečně z kamení, částečně z cihel.

Presbyterium – část mezi lodí a hlavním oltářem – měl gotickou klenbu a tři okna z jihu. Hlavní oltář tvořil jen svatostánek (tabernákulum), za kterým stál kříž ve velikosti muže. Byly zde, na evangelní (levé) straně dveře do sakristie, u kterých stál zděný stůl. Uprostřed byla malá krypta, do které vedl vchod vedle kazatelny, krytý dřevěnými deskami. Nad presbyteriem byly malé věžička s malým zvonkem, tzv. sanktusník.

Kruchta neboli sakristie byla na severní straně mezi dvěma pilíři. Byla 3,5 m dlouhá, 1,8 m široká a 2,5 m vysoká s dvěma úzkými okénky v pilířích. Byla to místnost mokrá, smrdutá

⁴⁸ Opis, cit. dílo, s. 14. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 19-20.

⁴⁹ ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 71. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 50-51.

a chatrná, zdraví podkopávající a vše co tam bylo, hnilo. Proto cennější věci byly uschovávané ve skříních na chóru.⁵⁰

Kapli sv. Antonína Paduánského dal v roce 1709 ji postavit dědeček hraběte Františka Josefa Wilczka, Jindřich Vilém Wilczek, a byla s povolením olomoucké konsistoře ze dne 16. června 1710 posvěcena gregoriánskou vodou. Další zprávy nejsou. Je však jisté, že úcta ke sv. Antonínu Paduánskému byla zde velmi rozšířena a Poruba byla pro sousední farnosti poutním místem, kam každoročně, vždy 23. června, přicházeli poutníci z okolí. Za vlády císaře Josefa II. byly poutě zakázány, studánka sv. Antonína upadla v zapomnění, ale úcta k sv. Antonínu nezahynula. Jeho obrazy a oltář sv. Antonína se zachovaly. Obec Vřesina považuje sv. Antonína Paduánského za svého patrona, a také farnost porubská jej uctívá jako spolupatrona a mocného orodovníka u Všemohoucího.

Do kaple se chodilo z presbytáře kolem hlavního oltáře vchodem ve zdi silné asi 2,2 m. Nad touto zdí i nad hlavním oltářem visel kulatý obraz sv. Mikuláše, který byl stářím velice zchátralý. Oltář sv. Antonína byl částečně přes hlavní oltář vidět. Do kaple vedly, kromě vchodu z kostela, ještě dvoje dveře, z jihu a severu. Ve třech stěnách byla polookrouhlá okna a nad nimi čněla kulatá okna opatřená věžička, zvaná lucerna. Obraz sv. Antonína v řadovém rouchu byl špatně vymalován, a navíc provrtán červy a téměř bezbarvý. Celá kaple a s ní celý chrám byl v přežalostném stavu. Mnozí jmenovali porubský kostelíček dírou (*spelunka*).⁵¹

V důsledku celkové zchátralosti kostela bylo přistoupeno k jeho přestavbě. K té došlo v letech 1787–1796⁵² a zasloužil se o ni tehdejší farář Ignác Luzar. Konzistoř dala povolení ke stavbě 12. ledna 1786, patron, hrabě Wilczek, 15. února 1786 a zemská vláda v Brně 14. března 1787 pod číslem ^{4428/986}.

Kostel měl vlastního jmění 937 zlatých⁵³, 59 krejcarů. Z prodeje stříbrných obětních tabulí z oltáře sv. Antonína bylo získáno 107 zlatých. Takže hotovost byla 1.044 zlatých, 59 krejcarů. Z těchto peněz muselo 400 zlatých zůstat jakožto kmenové jmění. Zbytek 644 zlatých, 59 krejcarů byl povolen k přestavbě. Tento obnos byl opravdu nepatrný. Důstojný pan farář byl vyzván, aby hledal dobrodince. Nicméně, i přes překážky, které se obvykle Božímu dílu kladou do cesty, a které se mnohé naskytly i zde, počalo se ve jménu Páně a za podpory hraběte Wilczka s přestavbou kostela.⁵⁴

2.4. Léta 1787–1800 (1808): Přestavba kostela sv. Mikuláše

V roce 1787 byla zbourána stará věž až do základů.

V následujícím roce 1788 byly odklizeny poslední zbytky sutin. Byla odstraněna celá příčná stěna, kterou vedl hlavní vchod a byly prohloubeny základy. 2. června toho roku byl položen základní kámen ke stavbě nové věže. Stavělo se až do 10. října toho roku. Zednickým mistrem byl Jan Papež ze Lhotky⁵⁵, polír František Waller z Hrabyně. Za jejich dozoru

⁵⁰ Opis, cit. dílo, s. 16-18. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 21-23. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 71. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 48-50.

⁵¹ Opis, cit. dílo, s. 17-18. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 23-25. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 49.

⁵² LEXA, cit. dílo, s. 16 – uvádí léta 1787 až 1800 s dokončením v roce 1808, kdy byla postavena zcela nová věž.

⁵³ Od roku 1754 se 1 zlatý dělí na 60 krejcarů. Viz Wikipedie – Rakouský zlatý.

⁵⁴ Opis, cit. dílo, s. 18. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 25. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 71.

⁵⁵ Opis, cit. dílo, s. 19, je jmenován Jan Papesch z Malé Lhoty. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 25, je jmenován Jan Papeš z Malé Lhoty.

stavěli: Matěj Šimíček a Ignác Luzar ze Stětiny⁵⁶, Jiří Barta z Vřesiny, Prokop Halfar z Budišovic, Jiří Hluchý z Malé Lhoty, Šimon Psota a Jiří Pinkava (který rok před tím věž boursal) z Ilišovic a Josef Harazim z Nových Sedlic. V tomto roce byla věž postavena do výšky lodi, stará okna byla zazděna a ze severu a z jihu byla prolomena okna nová. Starý pás mezi lodí a presbytářem ve tvaru oslího hřbetu byl odstraněn. Ve čtyřech úhlech lodě byly postavené pilíře ke klenbě lodi a potřebné pásy. Kostelní loď byla pokryta novou střechou stavitelským mistrem Galusem z Hrušova, jehož pomocníky byli: Jan Kočí z Poruby, Matěj Tománek z Čavisova, Jan Stillner ze Svinova a Jan ze Zábřehu.

Zima roku 1788/1889 byla krutá, takovou nikdo nepamatoval. Kostel byl otevřen, dveře i okna byly zakryty deskami, uvnitř nebyla podlaha, všude plno prachu a rumoviska. Sníh, mráz, déšť a další nepříjemnosti znepríjemňovaly čas bohoslužby. Do toho ještě zasáhla válka⁵⁷, s ní související vysoké daně zdržely přestavbu kostela. Také hrabě František Josef Wilczek, jinak velmi příznivý a laskavý patron kostela, sveden různými rádci, dal přestavbu zastavit.

V roce 1789 měla přestavba pokračovat, proti tomu hrabě František Josef Wilczek nic nenamítal, pokud by se našel nějaký dobrodinec, který by stavbu umožnil. Koncem května 1789 se začalo stavět lešení pro klenbu kostela. Práce probíhala za pěkného počasí, takže 20. června v 11 hodin byl do kupole vsazen poslední kámen. Přítomní lidé byli dojati až k slzám. Kupole byla hned vyčištěna maltou. Zároveň bylo provedeno ještě klenutí nad síní pod věží, dále nad chórem a malou síní u vchodu do bočních dveří. Tím bylo dokončeno vše, kromě presbytáře. Vládla všeobecná radost, zvláště u těch, kdo znali dřívější kostel.

Přestavba pokračovala dále, ale neobešlo se to bez problémů. Především hrabě Wilczek nebyl spokojen s mistrem stavitelským. Správce statku Leobendorfu v Rakousích a hospodářský rada Grünwald, velký nepřítel zdejšího hospodářského správce Jana Ulricha, vyhotovil plány na opravu, v nichž uvedl, že cena přestavby bude vysoká. A přestože uznával nutnost přestavby, se nakonec vyjádřil, že toho není potřeba. To přimělo hraběte Wilczka: „*Stavbu zastavit, neboť na své útraty staví ten, kdo chce pokračovat!*“ Obec však stavěla dále na vlastní náklady i proti plánu pana Grünwalda a jeho přívrženců. Dostavěla se přední část a klenba. Hrabě nakonec změnil názor (prý poté, co viděl krásu dosavadní stavby) a věnoval na stavbu 24.000 cihel. Pak ještě 12.000 cihel a 150 zlatých na přestavbu presbytáře, která začala 10. srpna. Byla zbořena stará gotická klenba a odstraněna zeď u hlavního oltáře vedle kaple sv. Antonína. Staré dveře i tři okna byly zazděny, zároveň byla prolomena dvě nová. 28. září 1789 položil duchovní správce poslední kámen do klenby presbytáře. Pak se kaple sv. Antonína proměnila v sakristii. Zeď mezi kaplí a presbyteriem byla ztenčena a hlavní oltář byl přeložen ke kapli, čímž se presbytář zvětšil. Kupole s lucernou byla zazděna a vrchní část kaple byla přebudována na knihovnu a prostor pro uschování kostelních věcí.

Celý kostel byl nově vydlážděn použitím 72 m² dlaždic zakoupených z bývalého dominikánského kláštera v Opavě za 25 zlatých. Byla zasypána krypta, cihlami z její klenby byla vydlážděna podlaha pod lavicemi. Byl upraven chór i nová sakristie. Na pavlač byly dány vedle varhan nové lavice. Konečně byla obnovena veškerá okna i dveře. 10. prosince 1789 byla přestavba kostela prozatímně ukončena.

Od 3. srpna do 4. září 1790 pokračovaly další práce, které vykonávali tři zedníci. Byl vyčištěn chór, kostel vybílen a na hřbitově, kde byla stará sakristie, byly ke kostelní zdi

⁵⁶ Opis, cit. dílo, s. 19, je uváděna Štítina,

⁵⁷ ROSOVÁ, cit. dílo, s. 74 (pozn. 23). Válka Rakouska s Tureckem v letech 1788/1790.

postaveny dva pilíře. Místní stolařský mistr František Kočí, který v předešlém roce udělal nové dveře i okna, zhotovil pro kostel nové lavice. Lavice v presbytáři na epištolní (pravé) straně zaplatili porubští páni úředníci, lavice na evangelní (levé) straně dal zhotovit svobodný pán ze Střebovic pan z Baldensee. Při těchto lavicích byla u kazatelny při oltáři lavice pro pana faráře. Za 14 lavic v kostelní lodi, na které dostal duchovní správce desky, bylo zapláceno 16 říšských tolarů.

Kostelní práce pokračovaly i v roce 1791.

V roce 1792 byla obnovena střecha nad presbytářem a nad sakristií, na které hrabě Wilczek dal dříví a šindele, a navíc 70 zlatých. Dříví se tesalo od 16. října do 24. listopadu. V tomto roce byl postaven nový hlavní oltář, kazatelna a vřetenové schodiště na kůr.

Od 5. dubna do 19. června 1793 byla Tomášem Kozou z Místku a jeho tovaryši úplně obnovena střecha lodi. Obnoveny byly schody na chór, z chóru až po střechu, pod níž byla postavena pevná zeď, zvláště nad sakristií, byly zvýšeny pilíře v lodi a vyzděna římsa, což vykonali dva zedníci, Josef Kovalčík z Poruby a Josef Tomášek ze Svinova. Tito také vyčistili maltou presbytář i sakristii. I porouchaná zeď na hřbitově směrem k faře byla obnovena a s ní i vchod na hřbitov. Byla také postavena část zdi od hřbitova až k lipovému stromořadí. V srpnu 1793 vykreslil Alexandr Luzar z Klimkovic na vnější zdi nové sakristie dvoje sluneční hodiny. V době postní byly postaveny dva boční oltáře.

V roce 1794 byly postaveny nové varhany od Josefa Staudingra z Engelsberku, které stály 226 zlatých. Dodavatel odkoupil některé staré věci z nepotřebného pozitivu za 7 zlatých. Hrabě Wilczek daroval na varhany 12 dukátů (74 zlatých). Také daroval i lampu pro věčné světlo. Poprvé hrály varhany a hořelo věčné světlo v den sv. Mikuláše, patrona kostela.

Do 16. září 1795 pracoval místecký občan Josef Sekula na zkrášlení hlavního i obou bočních oltářů, kazatelny i varhan.

V roce 1796 byla přestavba kostela prakticky dokončena.⁵⁸

V roce 1806 byly ke všem kostelním dveřím položeny kamenné schody, které zaplatil hrabě Wilczek. Chodník, který vedl od školy na hřbitov, byl příkrý a v zimě nebezpečný. Proto byla prolomena hřbitovní zeď před hlavním vchodem do kostela, ke kterému byly vystavěny kamenné schody z 35 kamenů (asi 175 cm dlouhých a 32 cm širokých), z nichž každý stál 5 zlatých. Tyto schody zaplatili tři dobrodinci. Starý vchod od školy byl jako nepotřebný a nepoužívaný zazděn. V tomto roce byla také položena nová dlažba v kostele.

Po více než dvaceti letech došlo v roce 1808 konečně i na věž, která byla v roce 1787 zbourána až na základní zeď a v roce 1788 postavena jen do výše lodi. 27. června začal stavitelský mistr Jarošek, občan z Hlučína, její dostavbu. Zvýšil ji asi o 11,4 m a její vrch pokryl čtverhrannou střechou. Věž byla po dostavění vysoká asi 21 m. Střecha byla vysoká asi 4,8 m. Ve středu věže bylo 1,6 m vysoké oválné okno, ostatní obdélná okna byla opatřena žaluziemi. Byly dokončené pilíře i obě stěny lodní a římsy pod střechou.

26. srpna byly zvony po dvaceti letém odpočinku na hřbitově šťastně vytaženy na věž. V neděli 28. srpna byl 1,6 m vysoký, pozlacený kříž posvěcen a vztyčen na věži Josefem Drasticem ze Svinova. Ještě téhož roku pokryl František Kräner z Opavy věž bílým plechem.

⁵⁸ Opis, cit. dílo, s. 19-23. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 25-30. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 71-72. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 51-52.

Krytba stála 644 zlatých, 10 krejcarů, které zaplatil hrabě Wilczek. Dále vybral P. Ignác Luzar ke zmíněné přestavbě od různých dobrodinců 700 zlatých a ty předal řediteli Vujtkovi. Tím bylo, s Boží pomocí, dílo přestavby kostela šťastně vykonáno.⁵⁹

Podobu kostela po přestavbě zachycuje slovně „*Obširný popis nového kostela sv. Mikuláše v Porubě z roku 1804.*“

V průčelí byla věž a tři vchody do kostela. Vchod vpravo vedl do předsíně a z ní pod nedokončenou věž. Vchod vlevo vedl na vřetenové schodiště na kůr a stejným schodištěm pod střechu. Uprostřed byl hlavní vchod s dvoukřídlými dveřmi. Nad hlavním vchodem bylo 48 cm vysoké, zamřížované okénko, kterým byl osvětlen kůr. Půlkruhové okénko nad pravým vchodem osvětlovalo předsín kůru a nad levým vřetenové schodiště na kůr.

Část kůru zasahovala do věže, zbyla část ležela na trámech cca 3 m dlouhých, ze spodu opatřených rákosovým stropem inkrustovaným maltou. Kůr měl dřevěné zábradlí, v jehož středu byly umístěné varhany. Celý kůr měl plochu asi 48 m².

Lod' byla asi 10 m dlouhá a přibližně stejně široká, oble klenutá s nově postavenou kupolí. V bočních stěnách bylo po jednom okně bez mříží asi 2,8 m vysokých a 1,6 m širokých. Vpravo pod kůrem stála zpodědnice.

Presbyterium bylo 6,3 m dlouhé a 5,4 m široké. Mělo stejnou klenbu jako lod', v bočních zdech bylo po jednom okně bez mříží 2,4 m na vysoké a 1,3 m široké. Mezi lodí a presbyteriem, na evangelijní straně byla kazatelna, kterou postavil v roce 1790 opavský sochař Johan Nitscha a štafíroval Johan Sekula z Místku.

Za hlavním oltářem byly dveře do sakristie 5,4 x 5,4 m, s jedním oknem s železnou mříží proti vchodu, z jižní strany byly dveře kryté z venku ještě jedněmi dvoukřídlými a vedly na hřbitov.

V severním rohu byly dveře do vřetenového schodiště vedoucího do depozitáře nad sakristií. Ten měl klenutou kupolí a tři okna – jedno proti sanktuáři bez mříže, další dvě k východu a jihu s železnou mříží.

Celý kostel byl dlážděn kamennými dlaždicemi, sakristie cihlami. Kostel měl tři oltáře – hlavní oltář sv. Mikuláše, a dva boční, na evangelní straně sv. Antonína (nahradil oltář sv. Anny) a na epištolní straně Panny Marie. Oltáře štafíroval v roce 1795 Johan Sekula z Místku. Obrazy na oltářích namaloval v roce 1790 Ignác Günter z Opavy. Kolem kostela byl hřbitov.⁶⁰

2.5. 19.–20. století: Kostel sv. Mikuláše po přestavbě

17. července 1818 zemřel důstojný pán farář Ignác Luzar. Jeho nástupcem se 4. října tohoto roku stal František Knopp z Melče u Opavy. Působil zde 12 let jako výpomocný kněz. Z jeho doby se dochoval obraz sv. Antonína, spolupatrona chrámu sv. Mikuláše. Zemřel 15. prosince 1848, raněn mrtvicí. Bylo mu 65 let.⁶¹ Dne 17. dubna 1849 byl po zesnulém Františku Knoppovi investován Ferdinand Springer z Opavy, který byl vysvěcen na kněze 17. dubna 1831. V témže roce zřídil první knihovnu v Porubě, která brzy po svém vzniku obsahovala 250 svazků. Oltáře opatřil novými obrazy, obnovil kazatelnu, křtitelnic a

⁵⁹ Opis, cit. dílo, s. 23-24. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 30-31. ROSOVÁ, cit. dílo, s. 73. LEXA, cit. dílo, s. 18. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 28.

⁶⁰ ROSOVÁ, cit. dílo, s. 72-73. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 52-53.

⁶¹ Opis, cit. dílo, s. 40. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 46. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 28.

křížovou cestu. 4. září se stal titulárním konsistoriálním radou. Zemřel na odpočinku v Opavě dne 18. října 1871.⁶²

V roce 1849 byla opravena střecha na věži kostela. V roce 1852 vymaloval Josef Müller kůr i loď a byly obnoveny všechny tři oltáře. Nový obraz na hlavním i na bočním oltáři sv. Antonína byly dílem Johana Pokorného z Opavy. Byla nově štafirovaná a zlacená kazatelna a postavena nová křtitelnice (velký kulatý kámen staré křtitelnice byl kolem roku 1788 zazděn). Cena těchto oprav činila 1.800 zlatých a byla uhrazena hotově.⁶³

28. října 1858 byl posvěcen nový porubský hřbitov, umístěný naproti kostelu vedle nynější restaurace Beseda, který se starým hřbitovem spojoval kamenný most až do roku 1960, kdy bylo 2. května rozhodnuto o jeho zbourání. Na starém hřbitově kolem kostela, který byl stejně starý jako kostel, se pochovávalo dále jen výjimečně do hrobek umístěných u hřbitovní zdi.⁶⁴

7. února 1872 byl na porubskou faru investován P. Augustin Košaný z Kylešovic, který zde působil od svého vysvěcení 6. července 1862 jako kaplan a pak jako kooperátor. Působil zde až do října 1900, kdy odešel na odpočinek do Opavy. Zemřel 23. srpna 1924 v Kylešovicích a tam byl 26. srpna pohřben děkanem P. Antonínem Suchánkem z Komárova v Kylešovicích.⁶⁵

7. prosince 1873, 2. neděle adventní, byl na novém hřbitově posvěcen děkanem Janem Pavelkou z Klimkovic za asistence místního faráře Augustina Košaného hlavní mramorový kříž, který nechala zhotovit Mechtilda Výtisková, rodem Chvilová, z Poruby.⁶⁶

Od 19. dubna do 4. května 1874 vykonávaly se zde za velké účasti lidu sv. misie. Asi 3.000 věřících přijalo svátosti. Na památku těchto misí byly postaveny dva kříže. Jeden mramorový u kostela, který fundovali František a Terezie Švidrnochovi a druhý na cestě do Střebovic u císařské silnice věnoval František Robenek.

11. června 1876 byla posvěcena nová křížová cesta, která byla umístěna na vnějších zdech kostela.⁶⁷ V roce 1881 byla na kostele obnovena střecha.⁶⁸ 1. října 1893 založil místní kooperátor P. Jan Matanoha v hostinci u Františka Kloše *Čtenářskou Besedu*, kterou vedl v církevním duchu. V roce 1900 měla její knihovna již 368 svazků.⁶⁹ V roce 1894⁷⁰ G. Hedrich z Opavy nově vydláždil kostel slezským mramorem. Pod lavicemi zůstala nadále cihlová dlažba, která byla vyměněna až v roce 1933.

V roce 1895 byly obnoveny oba boční oltáře, které byly opatřeny sochami: původní obrazy byly uloženy na půdu kostela. Oltář se sochou Panny Marie zakoupila Johana Bestová z Poruby. V tomto roce byly do kostela dány také nové lavice. Nově byl v roce 1896 postaven

⁶² Opis, cit. dílo, s. 40,57. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 46. LEXA, cit. dílo, s. 19. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 28.

⁶³ ROSOVÁ, cit. dílo, s. 73. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 53-54.

⁶⁴ Opis, cit. dílo, s. 71. LEXA, cit. dílo, s. 19,39, 177. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 56.

⁶⁵ Opis, cit. dílo, s. 41. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 47.

⁶⁶ Opis, cit. dílo, s. 38,71. BYSTRČAN, cit. dílo, s. 47. (Ten uvádí Mechtilda Výtiskova, rodem Chvila.) LEXA, cit. dílo, s. 19. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 61.

⁶⁷ BYSTRČAN, cit. dílo, s. 47. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 28-29.

⁶⁸ ROSOVÁ, cit. dílo, s. 73. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 54.

⁶⁹ LEXA, cit. dílo, s. 20.

⁷⁰ ROSOVÁ, cit. dílo, s. 73, uvádí rok 1893.

hlavní oltář se třemi sochami sv. Mikuláše a sv. Cyrila a Metoděje. Zároveň byl celý kostel vymalován. V roce 1899 byla postavena i nová kazatelna.⁷¹

27. února 1901 byl investován do porubské farnosti P. Josef Bystřičan z Morávky u Frýdku. Od roku 1893 výpomocný kněz v Polské Ostravě. V roce 1903 napsal a vydal knihu „*Dějiny farnosti Porubské ve Slezsku*“, která v následujícím roce 1904 vyšla také v němčině. Ve farnosti působil až do 1. ledna 1909, kdy pro nemoc odešel na dočasnou penzi. 1. ledna 1913 pak byl trvale penzionován. Zemřel 28. prosince 1913 ve Vídeňském Novém Městě, kde byl i pochován.⁷²

V roce 1902 byl rozšířen kůr, pořízena nová křtitelnice, sochy Božského Srdce Páně a Panny Marie, lustr, lampa pro věčné světlo, skvostný ornát, černé a bílé dalmatiky a jiná kostelní roucha i předměty.⁷³

4. dubna 1902 proběhla nejvýznamnější událost v Porubské farnosti, generální vizitace olomouckého arcibiskupa Dr. Theodora Kohna, který při této příležitosti udělil svátost biřmování 1.500 věřících.⁷⁴ Zároveň katechizoval 4 školy. Příspěvkem 200 korun založil nadaci pro chudé a ihned rozdal 100 korun. I přes nepříznivé počasí se celá slavnost vydařila.

Časopis a noviny „*Moravan*“ tehdy napsal: „*V Porubě bylo uvítání neméně skvělé jako jinde: opět slavobrány, družičky, různé spolky a nepřehledné množství lidu. Zde bylo katechizováno 5 škol s 15 třídami a biřmováno 1.500 osob. Po 6. hod. odpoledne navštívil Nejdůstojnější arcipastýř Sřebovice, filiálku Poruby, prohlédl tamní kostel a posvětil na prosby zbožných obyvatel sochu Panny Marie. Při uvítání bylo zde plno lesku: celá obec tonula v září světél bez počtu. O půl 9. hod. byla apoštolská práce ukončena. V Porubě založil Nejdůstojnější velepastýř dvěstěkorunovou nadací pro chudé a rozdal ihned chudým 100 korun.*“⁷⁵

19. února 1903 večer zněly v porubském kostele čtvrt hodiny zvony na počest 25 let pontifikátu papeže Lva XIII. 20. února se při slavných službách Božích zpívala píseň: „*Bože chválíme Tebe*“.⁷⁶

V roce 1904 byl postaven nový kůr z betonu a akademický malíř Svoboda z Příbora kostel vymaloval a opatřil nástěnnými malbami. Krnovská firma Rieger nainstalovala nové varhany.⁷⁷

Časem sešlá kostelní věž si už v roce 1907 vyžádala velké opravy. Proto se kostelní výbor usnesl 16. března 1908 o potřebě její opravy a rekonstrukce. Členy kostelního výboru byli: Josef Tichý, starosta Poruby; Adolf Graca, starosta Svinova a František Kudela, starosta Vřesiny. K prohlídce věže a k odsouhlasení, zda je potřebná stavba nové věže, byli pozváni zástupci přífařených obcí. Přítomní byli: P. Josef Bystřičan, farář za patronát; František Mohelnický, správce ze Svinova; Josef Tichý, starosta Poruby; František Švidrnoch, hostinský a řezník z Poruby; Josef Vilkůš, rolník ze Svinova; Adolf Graca, starosta Svinova;

⁷¹ Opis, cit. dílo, s. 38,57. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 48. ROSOVÁ, cit. dílo, s. 73. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 29,54.

⁷² Opis, cit. dílo, s. 41. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 48. LEXA, cit. dílo, s. 26,29,37,44. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 29.

⁷³ Opis, cit. dílo, s. 41. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 48. ROSOVÁ, cit. dílo, s. 73. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 29,54.

⁷⁴ Jitka JONOVÁ, *Theodor Kohn (1845–1915). Kníže-arcibiskup olomoucký, titulární biskup pelusijský*, Brno: CDK 2015, s. 114–116.

⁷⁵ Opis, cit. dílo, s. 41–42. BYSTRĚČAN, cit. dílo, s. 48. LEXA, cit. dílo, s. 28.

⁷⁶ Opis, cit. dílo, s. 42. LEXA, cit. dílo, s. 28.

⁷⁷ ROSOVÁ, cit. dílo, s. 73. LEXA, cit. dílo, s. 30.

Antonín Rohiba, rolník ze Vřesiny; František Kudela, starosta Vřesiny a Antonín Martiník. Tito pánové shledali věž ve velmi špatném stavu a rozhodli o stavbě nové věže.

Kostelní výbor oslovil tři stavitele, aby předložili návrhy nové věže. Byli to Ludvík Kunz z Klimkovic, Josef Dvořák z Moravské Ostravy a Josef Vysloužil ze Svinova. Rozpočet na rekonstrukci věže obnášel 15.800 K. O stavbu se ucházeli dva stavitelé: Ludvík Kunz a Josef Vysloužil.

Ludvík Kunz podával stavbu věže za 15.300 K, a za opravu kostela a hřbitovní zdi 1.780 K. Celkem 17.080 K.

Josef Vysloužil podal totéž za 16.557, 17 K. Jeho nabídka byla o 522,83 K levnější. Tomu byla 22. dubna 1909 kostelním výborem stavba zadána. Stavbu dokončil ještě téhož roku a do nové mosazné báně byla uložena pamětní listina. V prosinci byla věž (tak jak ji známe dnes) za přítomnosti zástupců obcí a patronátů úředně zkolaudována a odevzdána ke svému účelu. S vícepracemi stála věž a oprava hřbitovní zdi u farské zahrady asi 17.000 K.

Při stavbě nové věže v roce 1909 se pomýšlelo i na zakoupení věžních hodin, pro které bylo upraveno místo. Protože kostelní výbor chtěl tyto hodiny zakoupit až po zaplacení nové kostelní věže, vzniklo rozhodnutím několika občanů družstvo, které hodiny zakoupilo a zaplatilo z dobrovolných sbírek. Nové hodiny byly zakoupeny u firmy Heinz v Praze za asi 1.600 K. 22. srpna byly slavnostně posvěceny při odpoledních bohoslužbách administrátorem P: Valeriánem Vincenem a instalovány na nově budované věži.⁷⁸

V roce 1910 byla opravena střecha kostela, krytá břidlicí, a krov. Byla pořízena i nová okna.⁷⁹

Od 22. března do 1. dubna 1913 se konaly v Porubě sv. misie, na které přijeli tři misionáři z řádu Nejsvětějšího Vykupitele z Červenky na Moravě. P. František Ševčík jako Superior misí, Dr. Náprstek a P. Grigely. Denně měli dvě kázání a cvičení s věřícími. 23. ženy, 24. muži, 25. dívky a 30. chlapci. Svátost smíření přijalo 2.400 věřících a svatého přijímání bylo rozdáno 3.500.

1. července 1913 nastoupil na zdejší faru jako duchovní správce Alois Gec z Hlušovic na Moravě, který zde působil již od roku 1910. Za jeho působení vznikl ve 20. letech Katolický lidový dům.

Od 22. do 27. března 1914 se konala obnova svaté misie.⁸⁰

V roce 1914 bylo nutno pomýšlet na zevnější opravu kostela, která nebyla již více než 20 let prováděna. Opadávala omítka, obzvláště na severní straně. Také v pilířích se objevily trhliny. Kostelní výbor opravy stále odkládal, vymlouvaje se na nedostatek peněz. Proto se P. Alois Gec obrátil na c. k. okresní hejtmánství v Bílovci se žádostí o vyslání komise, která by posoudila stav kostela a opravy nařídila. Komise složena s c. k. komisaře K. Kadrmana z Bílovce, zemského inženýra Rud. Stöckra, zástupců kostelního výboru, farního úřadu a představenstva obcí a patronátního zástupce Frant. Mohelnického ze Svinova rozhodla o nutnosti oprav. Dne 24. dubna na základě tohoto nařízení kostelní výbor se uvolil potřebné opravy provést.

⁷⁸ Opis, cit. dílo, s. 42-44. ROSOVÁ, cit. dílo, s. 73. (Ta uvádí jako rok stavby nové věže – 1908.) LEXA, cit. dílo, s. 35,37. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 54.

⁷⁹ ROSOVÁ, cit. dílo, s. 73.

⁸⁰ Opis, cit. dílo, s. 46. LEXA, cit. dílo, s. 44. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 30.

Práce provedla firma architekta Františka Grossmana z Moravské Ostravy za paušální obnos 5.500 K. Kostel byl nově omítnut, byly vyměněny dveře, na epištolní straně presbyteria byl proražen nový vchod a okno do sakristie bylo zvětšeno. V sakristii byl zhotoven a omítnut nový deskový strop a položena nová desková podlaha. Na střechu kostela byly dány okapy a kolem kostela byla provedena kanalizace. Podpůrné pilíře na jižní straně kostela byly obnoveny a bylo opraveno schodiště do věže. Zároveň byla opravena zvonová stolice. Došlo také k posunutí hřbitovní brány asi o 1 m dovnitř. Prostor okolo kostela byl urovnán a hřbitovní zeď kolem starého hřbitova byla opravena a omítnuta cementovou omítkou. Rovněž byl opraven most vedoucí na nový hřbitov.

Tesařský mistr Ambrož Mika ze Svinova ještě v tomto roce za cenu 1.010,02 K vyměnil zpráchnivělou podlahu v místnosti nad sakristií a do kruchty vsadil nové okno s větracím okénkem.

Po vypuknutí světové války, kdy téměř všichni dělníci firmy Fr. Grossmana až do věku 50 let museli narukovat k vojsku, byly ostatní opravy odloženy na pozdější dobu.⁸¹

Světová válka: 28. července 1914 až 11. listopadu 1918.

Chrámová střecha, krytá břidlicí, byla chatrná. Zednický mistr Jakub Vrána provedl v roce 1915 opravy střech kostela a farských budov za cenu 294,68 K.⁸²

Z důvodu hladu zbrojního průmyslu po drahých a barevných kovech byly z kostelů od podzimu 1906 rekvírovány zvony, což napáchalo nenahraditelné škody.⁸³ V kostele sv. Mikuláše byl 8. ledna 1916 zrekvírován zvon o váze 135 kg a na druhý den odvezen vojenské správě v Opavě.

27. září 1917 došlo i na největší zvon „sv. Mikuláš“ o váze 306 kg, který byl demontujícími vojenskými dělníky shozen z věžního okna dolů, ale dopadl šťastně a nerozbil se. Na věži zůstal jen malý zvonek „umíráček“. 28. listopadu téhož roku bylo zrekvírováno i 27 kusů cínových principálových píšťal. Ty byly po válce v roce 1921 nahrazeny zinkovými.⁸⁴

Vznik Československé republiky: 28. října 1918.

Tuto událost 3. listopadu oslavila porubská farnost slavnostními bohoslužbami.⁸⁵

2. března 1919 byl děkanem P. Antonínem Trnhalem z Klimkovic, za asistence místních kněží a za velké účasti věřícího lidu, posvěcen na jméno sv. Antonín nový ocelový zvon o váze 343 kg, který dodala brněnská firma za 2.017,12 K. Ten měl nahradit za války zrekvírované zvony. Dnes je vystaven na hřbitově u kostela.

28. října 1919 bylo oslaveno 1. výročí vzniku Československé republiky nejprve bohoslužbami v kostele a pak byly na louce pod hřbitovem zasazeny 3 lípy Svobody na počest osvoboditelů Tomáše Garrigue Masaryka, Edvarda Beneše a Milana Rastislava Štefánika.⁸⁶

14. ledna 1921 provedla firma Rieger z Krnova za 2.744 Kč opravu varhan. Nainstalovala 27 kusů nových zinkových píšťal za zrekvírované cínové během války. 20. prosince 1921 byl

⁸¹ Opis, cit. dílo, s. 47-50. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 73. LEXA, cit. dílo, s. 46. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 54-55.

⁸² Opis, cit. dílo, s. 50.

⁸³ PRZYBYLOVÁ, cit. dílo, s. 321.

⁸⁴ Opis, cit. dílo, s. 53. LEXA, cit. dílo, s. 49,52. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 61.

⁸⁵ LEXA, cit. dílo, s. 54.

⁸⁶ Opis, cit. dílo, s. 54. LEXA, cit. dílo, s. 57-58.

pro kostel zakoupen od firmy Stadník nový Betlém v ceně 450 Kč. 21. prosince 1921 bylo v kostele zavedeno nákladem 15.000 Kč elektrické osvětlení.⁸⁷

28. června 1922 vykonal nejdůstojnější olomoucký arcibiskup Dr. Antonín Cyril Stojan ve farnosti Poruba generální vizitaci a při této příležitosti udělil 960 věřícím svátost biřmování. Druhý den, 29. června, posvětil prapor porubské Tělovýchovné jednoty Orel a sloužil při tom slavnou mši svatou.⁸⁸

29. září 1923 zemřel ve věku 72 let olomoucký arcibiskup Dr. Antonín Stojan, za kterého se v Porubě konalo 3. října rekviem. Pohřben byl na Velehradě. Jeho nástupcem byl v listopadu jmenován ThDr. Leopold Prečan, který byl 30. prosince 1923 vysvěcen v Olomouci na biskupa.

28. října 1923 byly ve zdejších kostele konané děkovné bohoslužby na oslavu 5tiletého výročí vzniku ČSR.

23. prosince 1923 byl vysvěcen na jméno „sv. Mikuláš“ nový bronzový zvon o váze 203,5 kg, který za 6.200 Kč dodala firma Perner z Českých Budějovic. 24. prosince byl zavěšen do věže a na Štědrý den poprvé vyzváněl.⁸⁹

Ve dnech 17. až 25. května 1924 se konaly ve farním kostele v Porubě sv. misie. Konali je P. Jan Návrat a P. Alois Pokorný z řady Redemptoristů z Červenky u Litovle na Moravě. Asi 1.100 osob přistoupilo ke zpovědi a svatému přijímání.

Ve dnech 15. až 22. prosince 1925 se u zdejšího kostela konala obnova sv. misií, které konali P. P. Kovář, superior a P. P. Kunovjanek, Redemptoristé z Červenky u Litovle. Ke sv. přijímání přistoupilo 1.800 a u sv. zpovědi 1.200 věřících.⁹⁰

V roce 1927 bylo při opravě hřbitova zrušeno oddělení pro nekrtěňátka a jinověrce rozebráním zídky, která tyto hroby oddělovala od ostatních. Pouze jinověrci a sebevrazi byli nadále pochovávaní za zdí jako dříve.⁹¹

V roce 1929 byla opravena střecha kostela, dosud krytá šindelem a břidlicí. Byla nově pokryta deskami, térovým papírem a azbestovou břidlicí. Zároveň byly postavené nové schody na kůr.⁹² V roce 1930 byl zaveden elektrický pohon k varhanám za 7.000 Kč.⁹³

Ve dnech 13.-14. června 1931 proběhly velkolepé oslavy 700letého jubilea sv. Antonína Paduánského, spolupatrona farního kostela. V předvečer, v sobotu 13. června se uskutečnil lampionový průvod obcí a v neděli, v den pouti, po příchodu procesí z Pustkovce, Vřesiny a Svinova, byly konané slavné bohoslužby.

V sobotu 12. září 1931 v noci se vloupal do kostela zloděj, který vypáčil svatostánek a ukradl monstranci i s velkou hostií a stříbrné ciborium, z něhož vysypal hostie na oltář. Pachatel nebyl nikdy dopaden. Následujícího dne, v neděli 13. června, P. Alois Gec znovu

⁸⁷ Opis, cit. dílo, s. 55. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 73. LEXA, cit. dílo, s. 61,63. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 55.

⁸⁸ Opis, cit. dílo, s. 56. LEXA, cit. dílo, s. 65. (Tady je uveden datum vizitace 19.června.)

⁸⁹ Opis, cit. dílo, s. 56-57. LEXA, cit. dílo, s. 68-69.

⁹⁰ Opis, cit. dílo, s. 58.

⁹¹ LEXA, cit. dílo, s. 74. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 57.

⁹² Opis, cit. dílo, s. 60. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 73-74. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 55.

⁹³ Opis, cit. dílo, s. 65.

kostel vysvětil. Monstrance byla nalezena v roce 1934 u Nitry na Slovensku, kde byla zakopaná. Byla sice rozlámaná, ale po opravě vypadala opět jako nová. Stříbrné ciborium však objeveno nebylo.⁹⁴

V roce 1933 byla postavena nová mramorová mřížka před hlavním oltářem za 6.386 Kč, kterou vytvořil S. Heide z Dolní Lipové a položena část mramorové dlažby u kazatelny a křtitelnice. Na kazatelnu bylo točité schodiště nahrazeno přímým.⁹⁵ V roce 1933 malíř a pozlacovač Antonín Hanuš z Přívozu opravil a pozlatil svatostánek za 1.000 Kč. Také byly akademickým malířem Zapletalem z Mariánských Hor opraveny sochy. V dubnu 1933 byly pro hlavní oltář a oltář sv. Antonína Paduánského pořízeny nové oltářní kameny (portatile) s ostatky sv. Liberta a Teodora. Oba byly konsekrovány v Olomouci 13. října 1932.

10. května 1933 přijel na generální vizitaci jménem arcibiskupa Dr. Prečana světicí biskup Msgre Jan Stavěl a komisař Dr. Tiur v doprovodu klimkovického faráře Leopolda Štěpána. Po jeho příjezdu proběhlo kázání, na jehož konci udělil všem biskupské požehnání. Pak udělil svátost biřmování 246 osobám. V 7 hod. večer konal v kostele májovou pobožnost a svaté požehnání.

1. října 1933 bylo vzpomenuo 10. výročí úmrtí arcibiskupa Dr. Stojana.

23. prosince 1933 se v kostele konaly slavné bohoslužby na oslavu 10. výročí nastolení arcibiskupa Dr. Leopolda Prečana.⁹⁶

Sv. misie od 1. do 10. prosince 1934 konali dva kněží redemptoristé z Ostravy za velké účasti věřících. Ke svaté zpovědi přistoupilo 1.276 osob a k svatému přijímání 2.500. Do církve se vrátilo šest osob a dvě manželství byla sanována (zplatněna dle církevního práva).⁹⁷

Rok 1935: Akademický malíř Antonín Hanuš z Přívozu opravil v kostele malbu zdi za cenu 5.135 Kč. V tomtéž roce byly také opravené a olejovou barvou natřené všechny tři oltáře.⁹⁸

16. května 1937 sloužil P. František Černík, rodák z Poruby, ve zdejších kostele slavnostní primiční mši svatou. P. František Černík – Salesián – byl vysvěcen na kněze v peruánské Limě 21. května 1936. Tuto primiční mši svatou, při níž uděloval novokněžské požehnání, sloužil při příležitosti své návštěvy příbuzných v Porubě. V roce 1941 byl z řádu vyloučen *propter defectum coelibatus*.⁹⁹ 3. února 1938 byl svinovský farář P. Ladislav Kubíček, který byl v letech 1922–1930 kaplanem v Porubě, promován na doktora bohosloví.

V roce 1938 bylo opraveno průčelí farního kostela a nalíčeno žlutavou barvou. Opravena byla i farní budova.¹⁰⁰

⁹⁴ Opis, cit. dílo, s. 63-64. LEXA, cit. dílo, s. 88,92.

⁹⁵ ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 74. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 55.

⁹⁶ Opis, cit. dílo, s. 64-65. LEXA, cit. dílo, s. 91. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 30-31.

⁹⁷ Opis, cit. dílo, s. 64.

⁹⁸ Opis, cit. dílo, s. 65.

⁹⁹ Opis, cit. dílo, s. 66,71. LEXA, cit. dílo, s. 98.

¹⁰⁰ Opis, cit. dílo, s. 66. ROŠOVÁ, cit. dílo, s. 74. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 55.

29. září 1938: Mnichovská dohoda

Poruba, ač s převážně českým obyvatelstvem byla, 9. října 1938, připojena k Německé říši jako součást Sudet.

15. březen 1939: Zánik Československé republiky – Vznik Protektorátu Čechy a Morava.

5. července 1939 proběhla oslava 50letého kněžského svěcení olomouckého arcibiskupa Dr. Leopolda Přecana slavnou děkovnou bohoslužbou v porubském kostele.

V pátek 10. února 1939 zemřel sv. otec Pius XI., za nějž bylo slouženo rekviem v porubském kostele 16. února.

2. března 1939 byl zvolen nový papež Pius XII. V neděli 12. března byl slavně korunován a v Porubě se při této příležitosti konaly slavné bohoslužby.¹⁰¹

Druhá světová válka: 1. září 1939 až 8. května 1945.

V roce 1939 bylo omezeno zvonění na věži, průvody Božího těla byly povoleny jen na vedlejší silnici, později pouze na pozemku u kostela. Poutní průvody byly úplně zakázány.¹⁰²

5. listopadu 1939 bylo v Porubě slaveno jubileum 150 let přestavby a posvěcení farního chrámu sv. Mikuláše. V té době působili při farním kostele dva kněží: farář P. Alois Gec, od roku 1910 a kaplan P. František Navrátil, od roku 1938.¹⁰³

24. listopadu 1940 se konaly v porubském kostele, tak jako po celém světě, z nařízení sv. otce Pia XII. prosebné bohoslužby. 8. prosince 1940 se konalo Zasvěcení Olomoucké arcidiecéze do ochrany Panny Marie. Ve zdejší farnosti se konalo triduum 5. až 7. prosince 1940 a věřící přistoupili, za velké účasti, k společnému svatému přijímání.

Tak jako byly za první světové války rekvírovány zvony z kostelů pro válečný průmysl, tak i německá okupační správa přistoupila k podobné praxi. 2. března 1942 naposledy zvonil a pak byl dělníky stavitele Tollhopfa z Bílovce demontován a odvezen, do sběrný kovů pro válečný průmysl, prostřední zvon, 203,5 kg těžký sv. Mikuláš, na kterém byl nápis „Svatý Mikuláši, oroduj za nás“. V tomto roce bylo zavedeno nové elektrické osvětlení kostela.¹⁰⁴

Poruba byla osvobozena 27. dubna 1945. Při osvobozovacích bojích byl kostel zasažen několika menšími bombami, které však nezpůsobily větší škodu. V neděli 28. dubna byly ve farním kostele slaveny slavné bohoslužby na poděkování Bohu.

Ruští vojáci, kteří se dostali do kostela, tam odcizili patenu od kalicha a další cennosti. Kněží, kteří si toho všimli, odnesli rychle zbytek vzácnosti na faru. 6. května byl kostel znovu vysvěcen.

13. května 1945 proběhly ve farním kostele Poruby oslavné bohoslužby na poděkování za mír a svobodu. 29. září 1945 vyzváněly všechny porubské zvony od 15:45 do 16:00 na památku padlých a umučených v koncentračních táborech v letech 1938–1945.¹⁰⁵

¹⁰¹ Opis, cit. dílo, s. 68.

¹⁰² KUFOVÁ, cit. dílo, s. 32.

¹⁰³ Opis, cit. dílo, s. 69. LEXA, cit. dílo, s. 103.

¹⁰⁴ Opis, cit. dílo, s. 72. LEXA, cit. dílo, s. 107.

¹⁰⁵ Opis, cit. dílo, s. 72-74. LEXA, cit. dílo, s. 116-117,119. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 33.

V roce 1946 firma Vyháněk z Moravské Ostravy opravila fasády a střechy. Firma Krejčík z Ostravy vytvořila nová barevná okna. Byly opraveny také varhany.¹⁰⁶

8. března 1946 se dožil arcibiskup Olomoucký Dr. Leopold Prečan 80ti let. Toto výročí oslavila porubská farnost slavnými bohoslužbami 10. března 1946. Arcibiskup zemřel 2. března 1947 na Svatém Kopečku u Olomouce. Pohřben byl 8. března 1947 v Olomouci-Hejčíně. Rekviem za něj bylo v Porubě slouženo 10. března 1947. Jeho nástupcem byl v březnu 1948 jmenován profesor bohoslovecké fakulty v Olomouci ThDr. Josef Matocha, který biskupské svěcení přijal 2. května 1948. V týž den se v Porubě při této příležitosti konaly slavné bohoslužby.

20. června 1948 se v porubském kostele sloužilo slavnostní Te Deum na počest zvolení Klementa Gottwalda prezidentem ČSR.

9. září 1948 bylo v porubském kostele slouženo rekviem za zemřelého Dr. Edvarda Beneše, který zemřel 3. září 1948 v Sezimově Ústí, kde byl i pohřben.

7. ledna 1949 zemřel v Olomouci kapitulní probošt ThDr. Oldřich Karlík z Tršís, který byl v letech 1913–1914 kaplanem v Porubě.

V neděli 6. března 1949 bylo slaveno 10. výročí zvolení papeže Pia XII. a 3. dubna 1949 50 let jeho kněžského svěcení. V obě neděle byly v Porubském kostele slavené slavné mše svaté.

Sv. misie 17. až 24. dubna 1949, které vykonali P. Jaroslav Adámek a P. Jan Kalda z řádu Redemptoristů. Svatých zpovědí bylo asi 1.000 a svatého přijímání asi 2.000.¹⁰⁷

31. prosince 1949 dokončili P. František Navrátil a děkan P. Alois Gec poslední matriční zápis. Od 1. ledna 1950 přešla tato agenda na matriční odbor MNV. Sňatky uzavřené pouze v kostele, bez obřadu na úřadě, byly prohlášeny za neplatné.¹⁰⁸

V neděli 19. listopadu 1950 byl posvěcen nový zvon s nápisem „sv. Josef-Maria L.P. 1950“. Zvon o průměru 708 mm a váze 202 kg, ton „cis“, byl zakoupen u firmy Manoušek-Kovolit v České u Brna za 37.000 Kčs. 20. listopadu byl zvednout do kostelní věže. Od tohoto roku byly ve věži tři zvony: ocelový (345 kg) „sv. Antonín“, prostřední (202 kg) „sv. Josef-Maria“ a malý umíráček. 1. června 1952 byl ONV vydán zákaz pohřbívání na porubském hřbitově z důvodu výstavby nové Poruby. Pro pohřbívání porubských občanů byl určen Vřesinský hřbitov, který byl v následujícím roce 1953 dostatečně rozšířen.¹⁰⁹

V neděli 11. července 1954 oslavil ve farním chrámu P. Alois Gec své 50. výročí kněžství, při kterém sloužil svou zlatou mši svatou za velké účasti kněží z okolí a místních věřících. 16. listopadu 1959 odešel do trvalé výslužby, když působil v porubské farnosti od roku 1910. Zemřel 4. prosince 1962. Na je ho místo nastoupil farář Alois Gillig z Třebovic, který zde působil do roku 1972.¹¹⁰

¹⁰⁶ Opis, cit. dílo, s. 74. ROSOVÁ, cit. dílo, s. 74.

¹⁰⁷ Opis, cit. dílo, s. 74-77. LEXA, cit. dílo, s. 129.

¹⁰⁸ LEXA, cit. dílo, s. 132-133. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 35.

¹⁰⁹ Opis, cit. dílo, s. 79. LEXA, cit. dílo, s. 135.

¹¹⁰ LEXA, cit. dílo, s. 154,185. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 36-37,43-44.

V 60. letech proběhlo několik oprav kostela. Počátkem 60. let byl nově vymalován a byla upravena omítka. Malbu provedl podnik Bytprům, pod uměleckým vedením Miloše Blažka z Piešťan, za 31.949.02 Kčs. V roce 1967 proběhla nová oprava kostela, kdy pod vnější omítkou byl odkryt gotický kamenný oblouk bočního vchodu a dvoje zazděná okna, z nichž nejstarší úzké s gotickými oblouky bylo klenuto plochými, neopracovanými kameny.

Politické uvolnění v 60. letech se projevilo také v církevní sféře. Někteří církevní hodnostáři byli znovu ustanovováni do svých dřívějších funkcí. To se týkalo např. porubského kooperátora Josefa Ryšky, který po dvouletém působení (15. 7. 1966 – 31. 7. 1968) na farním úřadě v Porubě odešel do Olomouce vykonávat funkci kancléře kapitulní konzistoře.¹¹¹

V roce 1969 zavítal do Poruby litoměřický biskup Dr. Štěpán kardinál Trochta, který v letním kině Amfi celebrou povoleno polní mši svatou.¹¹²

Významnou proměnou porubský farní kostel sv. Mikuláše prodělal po Druhém Vatikánském koncilu (1962–1965), který se stal přelomovým v dějinách katolické církve.

Koncil měl výrazný vliv na proměnu liturgie a s ní spojenou proměnu liturgického prostoru. To vedlo na přelomu 60. a 70. let k výrazným změnám v interiéru farního kostela: Hlavní oltář byl zrušen.¹¹³ Byl nahrazen jednoduchým svatostánkem s křížem na vrcholu a dvěma obrazy andělů po stranách. Vpravo od něj byla umístěna socha patrona kostela, sv. Mikuláše a vlevo socha spolupatrona sv. Antonína Paduánského. Nově byl postaven obětní stůl, na kterém celebrující kněz vykonává eucharistickou oběť, při které je obrácen k věřícím, a po jeho stranách byly instalovány dva ambony, vpravo pro celebranta a vlevo pro bohoslužbu slova. Bylo odstraněno zábradlí oddělující chrámovou loď od presbyteria, jehož podlaha byla zvednuta o tři schůdky. Také kazatelna byla odstraněna. Boční oltáře byly také zrušeny a na jejich místa byly postaveny sochy na podstavcích. Vpravo socha Panny Marie ze zrušeného bočního oltáře a vlevo socha Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. V zadní části, pod kůrem, byly postaveny další sochy, vpravo sv. Konstantina/Cyrila a vlevo sv. Metoděje. Na zábradlí kůru jsou, vpravo socha Panny Marie a vlevo socha sv. Anny. Celá loď byla vymalována světlou barvou, čímž byly překryty původní malby¹¹⁴, a vyzdobena novými nástěnnými malbami. Nově bylo instalováno věčné světlo, osvětlení a nové lavice. Upraveny byly prostory kaple sv. Antonína a sakristie.¹¹⁵

Po smrti P. Aloise Gilliga v roce 1972 nastoupil na jeho místo, v roce 1973, P. Karel Vlček, který již zde působil od srpna 1968 jako kooperátor. Působil zde do roku 1981, kdy odešel na funkci faráře v Mokrých Lazcích. Zemřel 26. února 2000.¹¹⁶

17. prosince 1981 byly v kostele sv. Mikuláše zkolaudovány nově zakoupené varhany a o dva dny později byly posvěceny. O slavnosti Nejsvětější Trojice (první neděle po letnicích) 1984, byl posvěcen nový, 340 kg vážící zvon, zhotovený zvonařkou L. Dittrichovou v Brodce u Přerova a s povrchovou úpravou navrženou akademickým sochařem Otmarem Olivou. Na povrchu zvonu je reliéf „sv. Mikuláše a sv. Antonína“.¹¹⁷

¹¹¹ Opis, cit. dílo, s. 78. KUFOVÁ, cit. dílo, s. 37.

¹¹² LEXA, cit. dílo, s. 209. Trochtovo jmenování kardinálem „in pectore“ v roce 1969 bylo zveřejněno až v roce 1973.

¹¹³ Pamětník, Mgr. P. Miroslav Jan Kočvara: Šlo o oltář bez historické hodnoty, navíc poškozen červotočí.

¹¹⁴ Pamětník, Mgr. P. Miroslav Jan Kočvara: Šlo o olejové malby, na kterých se srážela vlhkost, která pak stékala na podlahu.

¹¹⁵ Písemné materiály k této proměně, dle vyjádření duchovního správce Mons. P. Josefa Gazdy, nejsou k dispozici. Popis proměny byl popsán podle fotografií, jež jsou v obrazové příloze.

¹¹⁶ KUFOVÁ, cit. dílo, s. 44.

¹¹⁷ LEXA, cit. dílo, s. 255,263.

V letech 1981–1985 byl na místě porubského faráře P. Jaroslav Bíbr. 1985–1986 P. Vincent Randa. 1986–1990 P. Jaroslav Bárta.¹¹⁸

Rok 1990 byl počátkem nejen politické svobody, ale hlavně svobody náboženského života. 16. června 1991 se uskutečnila v prostoru porubského farního kostela tradiční pout' k sv. Antonínu, která měla snahu navázat na 40 let přerušené náboženské a lidové tradice. Její součástí byla i mše svatá v kostele sv. Mikuláše.¹¹⁹

V roce 1990 byl na místo faráře porubské farnosti jmenován P. Josef Gazda ze Zlína. Na kněze byl vysvěcen v roce 1987 v Olomouci. Poté působil jako vikář v Karviné, v Hlučíně a v Ostravě-Hošťálkovicích jako administrátor exkurendo. V letech 1995–1998 byl místoděkanem v Ostravě, od roku 1997 je členem kněžské rady a od roku 2000 je děkanem v děkanátu Ostrava.

26. srpna 2006 jej papež Benedikt XVI. jmenoval *kaplanem Jeho Svatosti* s titulem monsignora. Za jeho působení byly postaveny tři nové kostely – kostel sv. Cyrila a Metoděje v Ostravě-Pustkovci, kostel sv. Antonína Paduánského v Ostravě-Vřesině (oba 1998) a kostel sv. Hedviky Slezské v Krásném Poli (2001).¹²⁰

Bulou papeže Jana Pavla II. „*Ad Christifidelium spirituali*“ bylo v roce 1996 zřízeno **Biskupství ostravsko-opavské**.¹²¹ Diecézním biskupem byl jmenován Mons. František Václav Lobkowicz, OPraem.¹²² Součástí této diecéze je i porubská farnost se svým farním kostelem sv. Mikuláše.

7. dubna 2017 byl pomocným biskupem jmenován dosavadní generální vikář (od roku 2008) P. Martin David, který přijal biskupské svěcení 28. května 2017 z rukou sídelního biskupa Františka Václava Lobkowicze. Spolusvětiteli byli olomoucký arcibiskup Jan Graubner a brněnský biskup Vojtěch Cikrle.

1. ledna 2020 se stal Mons. Martin David *apoštolským administrátorem sede plena ed ad nutum Sanctae Sedis* ostravsko-opavské diecéze.¹²³

V červenci 2010 byl při rekonstrukci věže porubského kostela objeven plechový tubus obsahující historické dokumenty, mince (z let 1812, 1816, 1849, 1865 a 1891) a pohlednice. Tento tubus byl do bání nově postavené věže vložen v roce 1908. Jedna z listin obsahovala vzkaz předků budoucím generacím, ve kterém je vyzývána k věrnosti českému jazyku. Další dokument se týkal Svinova, který v té době neměl vlastní kostel, proto byla tato listina umístěna do věže porubského kostela. Poslední oprava věže proběhla v roce 1984 a tehdy P. Jaroslav Bíbr přidal k listinám mince s obrazem papeže Jana Pavla II., zásvětnou modlitbu k Panně Marii a vzkaz. Dokumenty, které nebyly v nejlepším stavu a byly špatně čitelné, byly dány k přezkoumání odborníkům z Archivu města Ostravy. Poté byly vráceny zpět do bání věže a k nim byl přidán nový vzkaz, který má podle plánu spatřit světlo světa v roce 2100.¹²⁴

¹¹⁸ KUFOVÁ, cit. dílo, s. 44–45.

¹¹⁹ LEXA, cit. dílo, s. 285.

¹²⁰ KUFOVÁ, cit. dílo, s. 45. Wikipedie: P. Josef Gazda.

¹²¹ Wikipedie: Diecéze ostravsko-opavská.

¹²² Wikipedie: František Lobkowicz.

¹²³ Wikipedie: Martin David.

¹²⁴ KUFOVÁ, cit. dílo, s. 38–40.

Závěr

Historie porubského kostela je úzce spojena s osudy obce Poruba. Počáteční období obou je zahájeno v šeru počátečního období kolonizace regionu na sever od moravské brány ve 13. a 14. století. Pomineme sporný nápis na náhrobním kamenu o údajném zakladateli porubského kostela Adama z Kornic, podle něhož měl být tento chrám postaven před koncem 12. století.

Nejpravděpodobnější doba vzniku kostela sv. Mikuláše je konec 14. nebo počátek 15. století. První duchovní správce farnosti je uváděn z roku 1491, ale jeho jméno není známo. Jisté však je, že Poruba spadala pod olomoucké biskupství, a že měla svou vlastní duchovní správu.

Ve své práci jsem chtěl zachytit co nejvíce z historie kostela, především jeho barokní přestavbu z konce 18. století. Neposledně také proměnu liturgického prostoru po Druhém Vatikánském koncilu na počátku 70. let 20. století. Věřím, že se mi to podařilo, i když vím, že toto téma není zcela vyčerpáno, pro malé množství podkladů, literatury a dalších materiálů. (Důvodem byla situace kolem pandemie COVID-19, a s ní omezené návštěvy knihoven a archivů.) Pro mne osobně byla tato práce velkým přínosem v poznání historie kostela, který je ozdobou Poruby. Zároveň mě podnítila, abych se více zajímal, vedle historie kostela, také o historii svého města.

Seznam použité literatury

K vypracování této práce jsem čerpal:

Prameny:

Opis farní kroniky farní obce Poruby. In: Pamětní kniha Poruby, o. Bílovec od roku 1902. (Dějiny od 13. století).

BYSTRÍČAN Josef, Dějiny farnosti Porubské ve Slezsku, I. společenská knih- a kamenotiskárna v Polské Ostravě, 1903.

Literatura:

BAKALA Jaroslav, Středověké osídlení levobřežního Ostravska, in: JIŘÍK Karel (eds.), Ostrava, Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě města, Ostrava: Nakladatelství Profil, 1987, OC 505/21/85.6 48-021-87, str. 118-155.

STIBOR Jiří, Osudy majitelů zámku v Porubě v 16. a 17. století, in: JIŘÍK Karel (eds.) Ostrava, Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska, Ostrava: Nakladatelství Sfinga, 1995, ISBN 80-7188-013-2/ISSN 0232-0967, str. 301-317.

ROSOVÁ Romana, Stavební vývoj kostela sv. Mikuláše v Ostravě-Porubě, in: Památkový ústav v Ostravě, Výroční zpráva 1998, Ostrava: REPRONIS, 1999, ISBN 80-85034-18-2, str. 69-74.

KUČA Karel, Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku – IV. díl Ml-Pan (Mladá Boleslav-Panenský Týnec), Praha: Nakladatelství Libri, 2000, ISBN 80-85983-16-8, -12-5 (soubor), -13-3 (1. díl), -14-1 (2. díl), -15-X (3. díl), str. 880-889.

LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Vydavatelství MONTANEX a.s., 2007, ISBN 978-80-7225-241-1.

PRZYBYLOVÁ Blažena (eds.), Ostrava, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2013, ISBN 978-7422-240-5.

JONOVÁ Jitka, Theodor Kohn (1845-1915), Kníže-arcibiskup olomoucký, titulární biskup pelusijský, Brno: CDZ, 2015.

Kvalifikační práce:

PALÁČKOVÁ Veronika, Poruba kdysi a dnes, nepublikovaná bakalářská práce, Ostrava: VŠB-TU, 2014.

Bc. KUFOVÁ Kateřina, Dějiny římskokatolické farnosti Poruba. nepublikovaná diplomová práce, Ostrava: Ostravská univerzita, 2015.

Internet: Wikipedie:

Bruno ze Schauenburku.

Poruba (Ostrava) – Historie Poruby.

Rakouský zlatý.

P. Josef Gazda.

Diecéze ostravsko-opavská.

František Lobkowicz.

Martin David.

Obrazová příloha

Obrázek 1 - Przybylová, Blažena (red.), Ostrava, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993, s. 34

Obrázek 2 - Przybylová, Blažena (red.), Ostrava, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993, s. 54

Obrázek 3 - Przybylová, Blažena (red.), Ostrava, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993, 58

Obrázek 4 - Przybylová, Blažena (red.), Ostrava, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993, s. 62

Obrázek 5 - Przybylová, Blažena (red.), Ostrava, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993, s. 141

Obrázek 6 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 12

Obrázek 7 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 14

Obrázek 8 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 15

Obrázek 9 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 17

Obrázek 10 LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 10

Obrázek 11 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 176

Obrázek 12 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 24

Obrázek 13 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 29

Obrázek 14 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 324

Obrázek 15 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 324

Obrázek 16 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 58

Obrázek 17 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 124

Obrázek 18 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 154

Obrázek 19 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 164

Obrázek 20 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 209

Obrázek 21 - LEXA Jiří, Odkazy porubských kronik, Ostrava: Městský obvod Poruba ve vydavatelství MONTANEX, a.s., 2007, s. 201

Obrázek 22 - Spisovna římskokatolického farního úřadu Ostrava-Poruba, neuspořádáno.

Obrázek 23 - Spisovna římskokatolického farního úřadu Ostrava-Poruba, neuspořádáno.

Obrázek 24 - Spisovna římskokatolického farního úřadu Ostrava-Poruba, neuspořádáno.

Obrázek 25 - Spisovna římskokatolického farního úřadu Ostrava-Poruba, neuspořádáno.

Obrázek 26 - Foto autor.

Obrázek 27 - Foto autor.

Obrázek 28 - Foto autor.
Obrázek 29 - Foto autor.
Obrázek 30 - Foto autor.
Obrázek 31 - Foto autor.
Obrázek 32 - Foto autor.
Obrázek 33 - Foto autor.
Obrázek 34 - Foto autor.
Obrázek 35 - Foto autor.
Obrázek 36 - Foto autor.

obrázek 1

Zakladatel Moravské Ostravy, olomoucký biskup Bruno ze Schauenburku (1245-1281)

obrázek 2

Olomoucký biskup Stanislav I. Thurzo (1497-1540)

obrázek 3

Olomoucký biskup Stanislav II. Pavlovský (1579-1598)

obrázek 4

Olomoucký biskup kardinál František Dietrichštejn (1599-1636)

obrázek 5

Titulní dvoustrana alba ostravského škapulířového bratrstva s podobiznou olomouckého biskupa Karla Lichtenštejna-Castelcorno a jeho erbem, 1689

obrázek 6

Ondřej Bzenec z Markvartovic s rodovým znakem na hrudi (16. století)

obrázek 7
Znak rytířů Skrbenských z Hřiště (17. století)

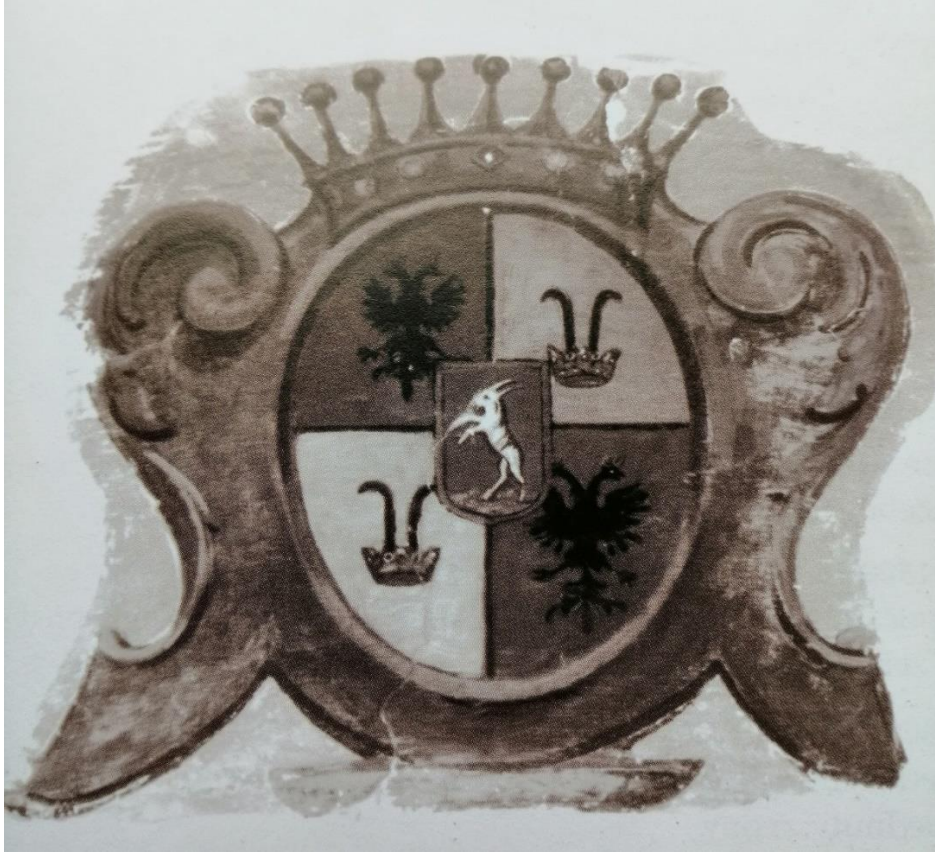

obrázek 8
Pečeť obce Poruba, používaná od roku 1717 (18. století)

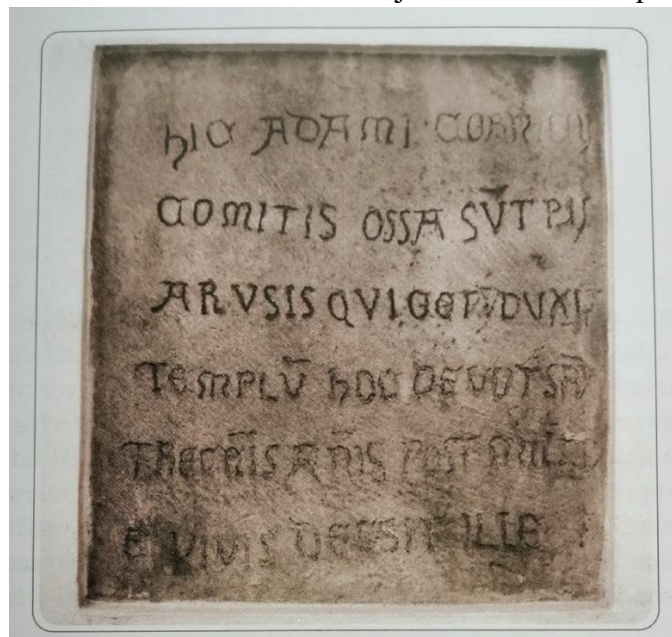
obrázek 9

Rodový znak Wilczků, umístěný v předsíni porubského kostele (19. století)

obrázek 10

Náhrobní deska Adama z Kornic zasazená do jižní venkovní zdi porubského kostela

obrázek 11

Kamenný most ze starého na nový hřbitov (zbourán v květnu 1960)

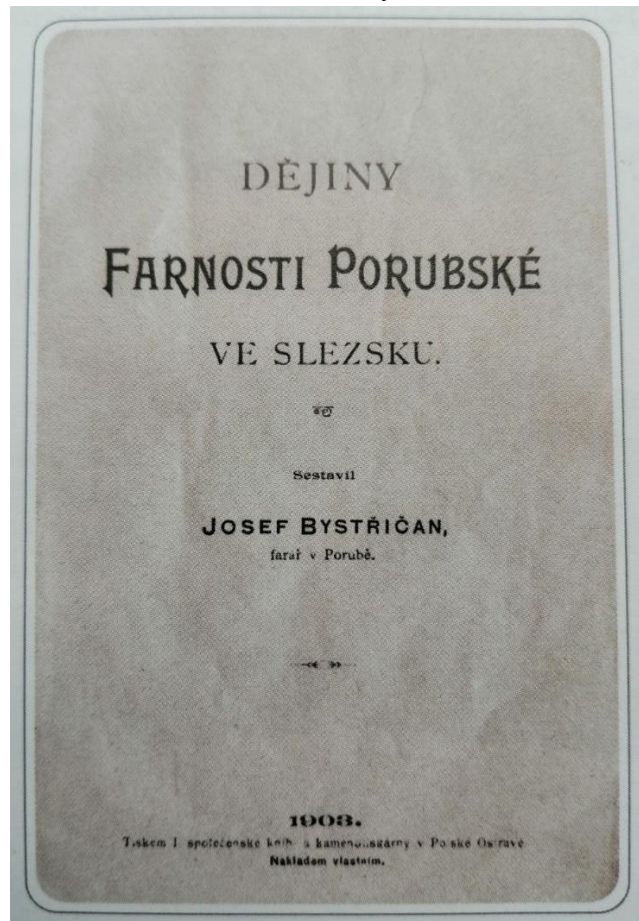

obrázek 12

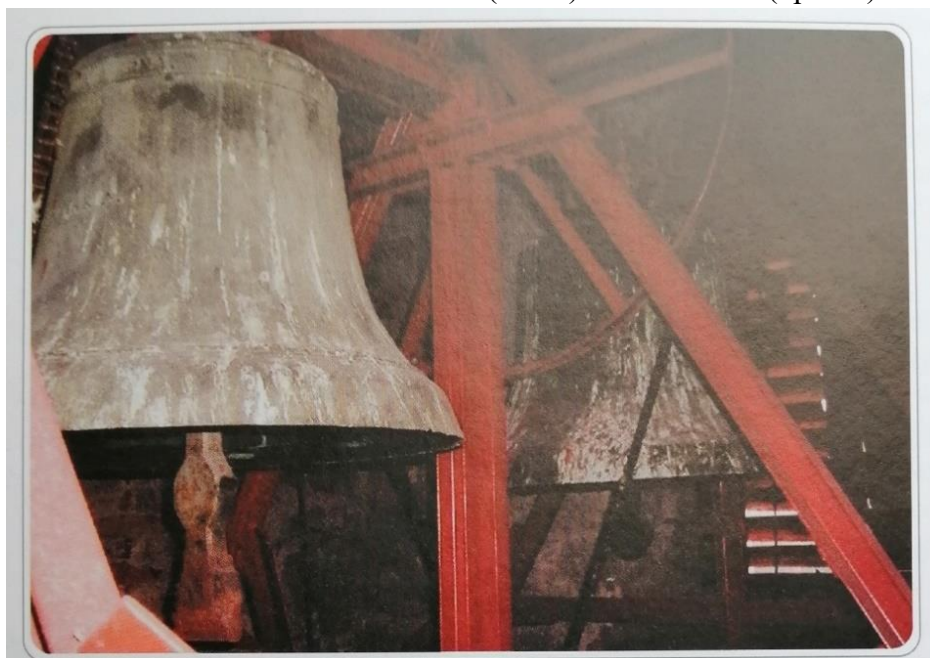
Kostel sv. Mikuláše na přelomu 19. a 20. století

obrázek 13
Titulní strana knihy z r. 1903

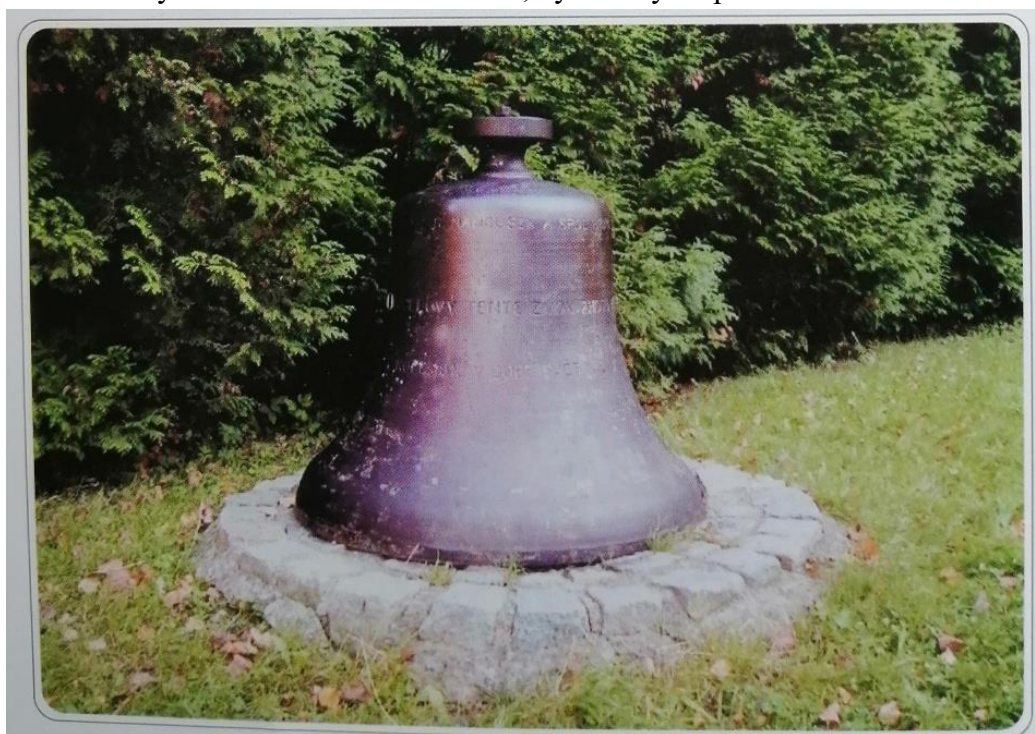

obrázek 14
Zvon sv. Mikuláš - sv. Antotnín (vlevo) a Josef Maria (vpravo)

obrázek 15

Ocelový zvon sv. Antonín z r. 1919, vystavený na porubském hřbitůvku

obrázek 16

Křižovatka u Obecního domu (20. léta 20. století)

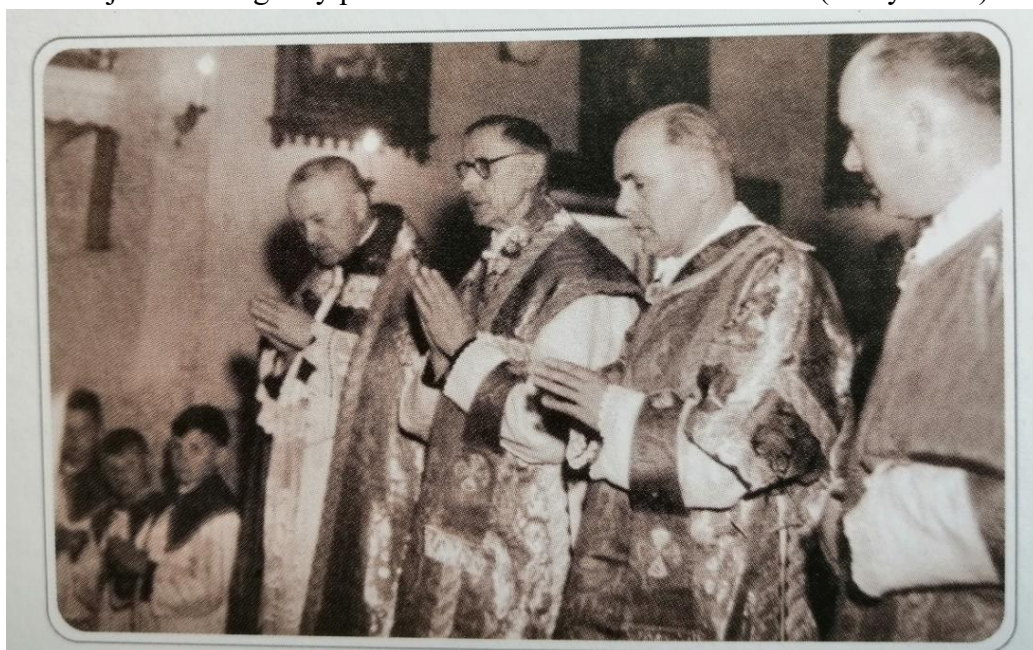
obrázek 17

Pouť sv. Antoníčka na konci 40. let 20. století

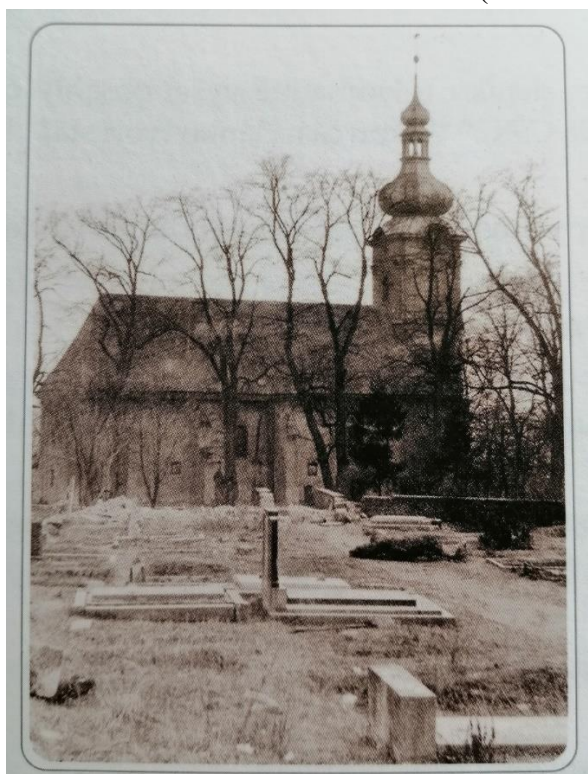
obrázek 18

Zlaté kněžské jubileum legendy porubské farnosti faráře Aloise Gece (druhý zleva) 11.7.1954

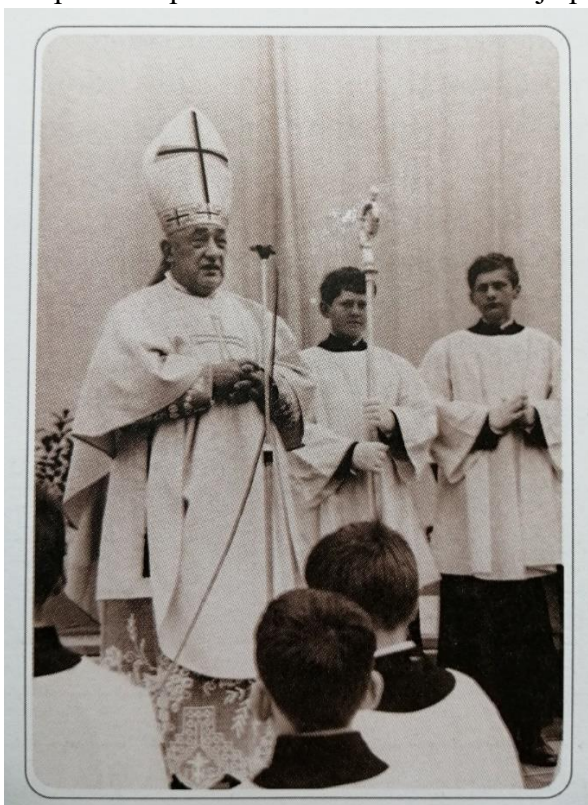
obrázek 19

Kostel sv. Mikuláše a místní hřbitov během asanace (konec 50. let 20. století)

obrázek 20

Litoměřický biskup Dr. Štěpán kardinál Trochta celebruje polní mši (1969)

obrázek 21
Polní mše se zúčastnilo 1200 lidí (1969)

obrázek 22
Interiér kostela před 2. vatikánským koncilem - Presbyterium

obrázek 23
Malba v presbyteriu vľavo od oltára

obrázek 24
Boční oltář sv. Antonína Paduánskeho. a pôvodní kazateľna

obrázek 25
Boční oltář Panny Marie

obrázek 26
Interiér kostela po 2.vatikánském koncilu (Čelní pohled do lodi kostela-Socha Panny Marie na místě pravého bočního oltáře, socha Ježíše Krista na místě levého bočního oltáře)

obrázek 27

Současná podoba presbytáře (vpravo sv. Mikuláš, vlevo sv. Antonín)

obrázek 28

Pohled na kůr-Sochy pod kůrem (vpravo sv. Cyril, vlevo sv. Metoděj),
sochy na zábradlí kůru (vpravo Panna Maria, vlevo sv. Anna)

obrázek 29

Obraz sv. Antonína Paduánského v kapli, za zdi za hlavním oltářem, jemu zasvěcené

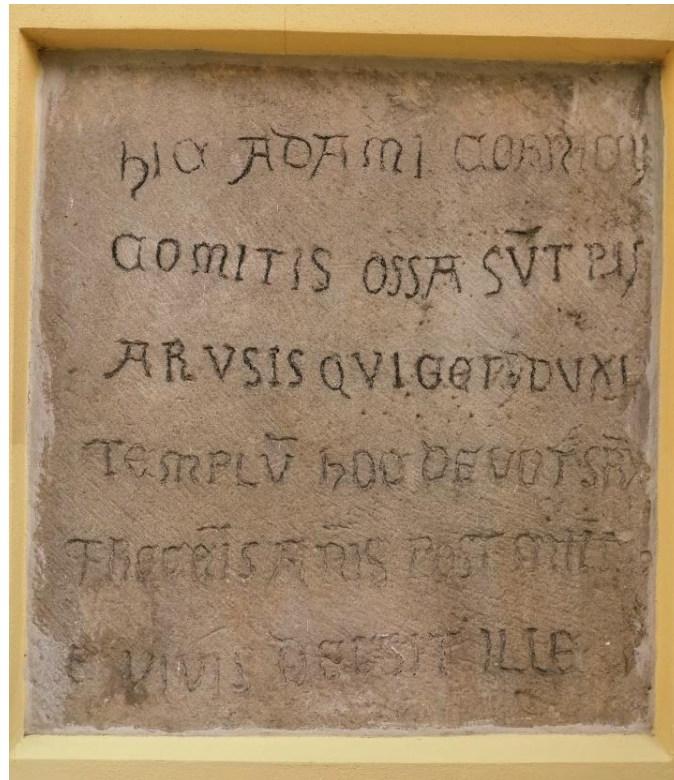
obrázek 30

Interiér sakristie vlevo od oltáře

obrázek 31

Část údajné náhrobní desky Adama z Kornic z konce 13.století (jižní stěna kostela)

obrázek 32

Část zachovaného gotického okenního oblouku (jižní stěna kostela)

obrázek 33-36
Dnešní podoba kostela sv. Mikuláše v Ostravě-Porubě

